

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Muntaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts; -1' any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. 1' any.

Any VIII

Barcelona 2 Maig de 1914

Núm. 339

SUMARI

Un sàinet primitiu, per PAU BARNILS.
Les grans ciutats en l'evolució de l'història humana, (Conferència dada a la Joventut Nacionalista) per JOSEP MARTÍ SABAT.

Temes de mort, per G. FORTEZA.

Renúnciam i Mort, (dels 60 als 89 anys de la vida de Miquel-Angel Buonarrotti, o siga del any 1535 al 1564) per JOSEP LLEONART.

De Leopardi.-Dialec de Torquato Tasso i del seu geni familiar, per JOSEP MARIA DE SAGARRA, trad.

El Soldat grec.-De Sajos Biró, traducció, per M. S. M.

Joventut Nacionalista.-Conferència del Dr. Bassedas.

De la premsa

El Crist Ressucitat de Josep Llimona, per JOAQUIM FOLCH I TORRES.

Gross-Barcelona.-La Gran Urbs Mediterrània del pervindre, (Pas-seig i intervenció ciutadana), per JOSEP MALUQUER I NICOLAU.

Informació

Un edifici per a Teatre Català.

En premsa

LA MERLA

per JOSEP LLEONART

Biblioteca "Illes d'Or"

Un sàinet primitiu

Una implacable dissort, teixida de menuts entrebancs, m'impedí concorre a les curioses i educatives funcions organitzades pel «Teatre Català» al «Auditorium» on els espectadors han pogut assistir al desenrotllament del primitiu Teatre de nostra parla. Però havent l'«Associació pel Foment de l'Art Dramàtic» fet repetir en una de les seves gentils sessions un sàinet d'En Robreño, «El ball de la Patacada», m'ha estat al menys concedit veure un exemple de nostres més llunyans inicis teatrals.

I cal confessar que aquesta representació m'ha delectat, senzillament. En Gual ha posat tota la seua gràcia evocadora en l'ordenació del decorat i els figurins, i els actors i actrius es movien i parlaven amb escaient naturalitat. I el sàinet, o Deu meu, quin consol! Era, és cert, un cosa humil, de recursos elementals, però amb quina adivinació del *métier*, amb quina bella sabor de petita cosa natural, de cosa honesta feta a la bona de Deu! Es una llàstima que d'ença de la fundació del Jocs Florals, s'hagi hagut de perdre aquest sentit; ai, al sotjar-lo avui fins en una obreta tant simple, ens amara de consol. La obligació en què es veieren els literals catalans d'haver de construir un Teatre, una institució civilitzadora i completa, amb tragèdies, drames històrics, psicològics i de tesi, comedies de totes menes i variats fins de festa, motivà una serie de obres fetes amb vistes al model estranger, i per ús d'un públic que's reconeixia tant modest. L'obligació patriòtica causà un Teatre agarbuixat i sense saó, i com no interessava prou, vingué llavors l'aduir l'obligació patriòtica per obligar el públic a assistir-hi. M'honro reconeixent la bellesa de dugues dotzenes d'obres dramàtiques catalanes; però a quantes insoportables representacions, flor de xavacanería i de mal gust, no

se'ns ha fet assistir abans de trobar, de tard en tard alguna d'aquelles creacions realment inspirades? Era evident la paradoxa; per patriotisme s'obligava la gent a tol·lerar, a aplaudir, a avesar-se a l'incultura, la ignorància de món, la manca d'estil, i fins i tot la manca d'interès. Si: hem arribat a oblidar que el Teatre era una diversió.

Ningú creu tant com jo en la altíssima dignitat del Teatre, en la seva essencialitat dintre una literatura nacional, en la seva admirable eficàcia moral, social i patriòtica. Però no n'hi ha prou d'un bon desig o d'un noble zel, per crear-lo. El Teatre (com institució de valor constant, entenem-nos) necessita un estat social, una cultura, una complexitat de vida tal vegada no prou conseguides encara. No insistim, doncs, en el seguit de creacions purament nominals. El Teatre Català ha d'ésser, com el d'Hamburg en temps de Lessing, un escenari d'unes quantes obres indígenes en mig d'altres, noblement traduïdes i representades, de totes les literatures. No volgüem un Teatre, sinó unes quantes obres immortals, i serà la millor manera d'assolir-lo.

Si «El Ball de la Patacada» no és la obra immortal, pot ser-ne un sement. Es desenrotllant aquestes belles i saboroses notes autòctones, gairebé inconscients, que podem trobar un sentit còmic personal. Es més possible que la obra definitiva de la nostra comèdia popular s'assemblí més a *El Ball de la Patacada* que no pas al *Dir de la gent*, *La Farsa* o *Els Savis de Vilatrista*. Per això nosaltres eixirem edificats d'aquella representació, que s'ajusta tant a les normes còmiques fixades pel Bergson com una obra de Menandre.

PAU BARNILS

Les grans ciutats en l'evolució de l'història humana

Conferència dada a la Joventut Nacionalista

Benvolguts consocis. Senyors: jo no sé si'l tema de la conferència que us donaré aqueixa nit, encaixa bé amb l'objectiu que s'han proposat els organitzadors del curs de lectures i oracions, que en aqueixa benemèrita casa se celebra enguany. Jo no sé si algú trobarà en la meua lectura una mica massa d'abstracció científica, una marcada inclinació a teoritzacions filosòfiques històriques, una i altres impropies — segons ell—, de ser exposades en una entitat que pel fi de sa constitució i el caràcter de son funcionament, sembla que tant sols ha de viure dins una atmòsfera de practicisme vibrant, i escoltar no més que paraules ja ressonadores de les palpitations de l'ànima col·lectiva que al enfora s'agita, ja determinants de nous moviments, de noves i enlairadores actuacions de les masses ciutadanes.

Mes avui, per sort nostra, ens trobem, en quant al sentit general de vida col·lectiva i nacional, en aquell període de visió sintètica de les coses, en el que's reconeix, o millor dit, se intueix, la íntima i reclosa influència que mutuament exerceixen entre sí totes les actuacions d'una societat civilitzada. La progressiva especialització, que en tots els ordres de l'activitat intel·lectual s'observa, va acompanyada de una major compenetració de totes les energies vitals, de tots els valors espirituals, en els ordres de l'activitat humana, ja individual, ja col·lectiva, que com, la Política, hi intervenen alhora i amb igual intensitat, factors intel·lectuals, factors sentimentals, i tots aquells altres inclassificats, indeterminats, que's mouen i s'acumulen en la regió de l'activitat psíquica anomenada subconscient.

Per aixó és que avui dia, en tots els pobles cultes, se relacionen i influencien quantes empreses fan referència a la governació d'un organisme polític: un Estat que tingui o pugui tenir una bona esquadra, tindrà o serà capaç de tenir alhora una forta i ordinada organització burocràtica; un poble que disfruti d'una sòlida força cultural, tindrà o serà apte per a tenir un adequat règim financer. No és estrany, doncs, que tots els grans polítics i tots els qui intervenen en la política de dits pobles, s'interessin per totes les qüestions amb ella relacionades, encara que tinguin un fi predominant d'investigació científica. Totes elles cooperen, ja per les vies clares i serenes de l'intel·ligència, ja per les més emboirades dels sentiments, a la artística sistematització de les energies d'un poble, a la creació d'un nou ideal de vida col·lectiva nascut de les llunyanies de la tradició, que és el que

en realitat constitueix la Política veritable; la que renova, la que féconda, la que viu en els cims orejats per l'aire pur de les nobles aspiracions.

Catalunya comença ja de tenir aqueix sentit integral, complexe, de la Política; i el té, si no com a realitat, al menys com a aspiració, com a féconda divinació del que vindrà promte. Per aixó és perquè he cregut no estaria avui fóra de lloc, com potser ho hauria estat vint anys enrera, el tema i caràcter de la meua conferència; i per aixó és perquè comtant amb vostra falaguera benevolença, anirem a estudiar *les grans ciutats en la evolució de l'història humana*.

Digui's el que's vulgui contra la teoria organicista de les societats, el cert és que en un o altre aspecte, aquelles venen a ser com un tot indivís, representatiu de quelcom que viu una vida ben seva, diferenciada de la de tots els altres sers i entitats que van seguint la misteriosa ruta de l'existència, abans de desaparèixer sota'l seu estat present, i donar naixença a noves formes futures. Que moltes vegades per insuficiència de desenrotlló, per pobresa de elements de vida col·lectiva, no apareixi ben bé amb enèrgic relleu la individualitat d'aquells sers socials, no vol dir aixó que deixi de existir, com existeix també encara que sigui en forma rudimentaria, una certa personalitat fins en aquells sers que, sent rics de vulgaritat, són pobríssims d'energies espirituals. Tant sols admetent en principi aqueix concepte organicista de les societats humanes, és com se pot arribar a la idea d'una ànima col·lectiva, que vagi compenetrant-se cada vegada més amb el cos social que informa, i que faci d'aqueix una cosa viva, palpable, i per tant, subjecte a aquelles ondulacions infinitament variades, de creixença i de postració, a les quals, en més o menys escala, amb major o menor intensitat, obeeixen totes les coses que viuen.

Si, doncs, la societat en general, evoluciona, aixó és, va modificant-se i segueix, com si diguéssim, una llei pregonia i fatal de ritme, en consonància amb la universalitat de totes les coses qui esdevenen condicionades per la idea de temps, també és lògic i així succeeix que cada un dels aspectes, dels orgues fonamentals de la dita societat, vagin evolucionant des de les nebulositats de llur naixença, fins a les remotes llunyanies de sa desaparició.

Mes encara que una societat humana en general, i tots els seus grans aspectes o orgues vagin sempre evolucionant, no vol dir aixó que seguixin igual via, puix esdevé molt sovint que les trajec-

tories que ambdues segueixin tinguin diferent direcció, ateses les diferents condicions en què es trobin respecte al mig que les envolta, i al fi immediat que persegueixen; si bé s'ha de tenir en compte que a mida que les societats van perfeccionant se, augmenten també les diferenciacions que al llur dins s'operen per efecte de les íntimes i constants accions i reaccions que entre'ls variats elements que les componen s'originen. Així serà lògic que en els començos de tota evolució social humana, se'ns presenti cada particular societat com una cosa homogenia, confosa i, en general, de reduïdes dimensions i components, és a dir, se'ns aparegui, als que vivim en l'actual època de civilització, com el germen del qual han d'anar sortint per llei de la vida, successius avenços, noves i noves institucions; i és que la naturalesa, prenent la paraula en son sentit més ample, és un conjunt massa complexe, perquè l'home al estudiar la, no l'hagi de descompondre en moltes series de lleis si és que la vol posar a la mida de sa feblesa d'intel·ligència, series de lleis que només són simples per la representació que nosaltres ens en fem, mes que en la viventa realitat se combinen i encadenen d'infinides maneres.

* * *

Es indubtable, si es considera la cosa en conjunt i atesos els coneixements que avui se tenen, que un dels moments interessants per a la civilització, que constitueix la resultant de l'evolució política i fins social de tota la humanitat primitiva, la concentració de les energies i forces fecondadores que les primeres societats humanes havien anat acumulant amb mires de propia perfecció en son peregrinatge, ve a ser la ciutat grega. Jo crec que totes les lluites, tots els esforços que per poder viure feia l'home en els misteriosos temps quaternaris; que totes les successives agitacions, desplaçaments de races, exterminis de pobles, i tosques fastuositats que omplenen l'immens període de les monarquies orientals, són només que com unes preparacions a l'adveniment de la ciutat hel·lènica; una avençada d'aqueixa forma de convivència humana, que representa un compendi de l'antiga civilització en la forma encara rudimentaria amb què fins allavors apareixia. En efecte, les formes de organització política durant tot el primitiu període de la humanitat, per efecte mateix de la escassa civilització que hi havia, de la poca complexitat de relacions socials i polítiques que hi dominava, se trobaven en un estat d'indeterminació i de rudesa extraordinaris, essent per tant natural que el terme d'aquella gestació social i política fos també únicament una forma petita, de reduïdes proporcions, encara que concentrant una intensa vida espiritual, que no traspassava els límits dins dels quals es movia, per

l'estat embrionari de la societat de son entorn. Si en l'essència de les coses, aquells Estats orientals, políticament parlant, tenien quasi el mateix nivell que aquelles altres rudimentaries formes de organització social, que avui se creu que sobreviuen en les tribus salvatges actuals, en canvi la ciutat grega, ja respecte d'ells, representa una organització més perfecta, per quan tendeix a fer predominar l'esperit de solidaritat humana i la idea de cooperació social, anc que sigui degut a la força de les circumstancies, en petita escala, i dins molt limitades proporcions. I precisament aqueix caràcter, de ser la ciutat grega, quasi tant sols fogar d'activitat espiritual i de civilització dins dels límits de son recinte, sens poder irradiar-la i difondre-la per entre l'endarrerida massa social que l'envoltava, és que a mon entendre, més la fa diferenciar dels tipus successius de ciutat i en especial de les modernes, que's caracteritzen, potser més que res, per tal difusió, originant en el troç de societat que les envolta, allò que Tarde anomenaria la imitació espontania.

Es veritat que en aqueixa llunyana època de la humanitat, o sigui quan floreixien les ciutats gregues, dominava dins d'elles, especialment, l'esperit social; privaven els interessos col·lectius, i que igual caràcter van prenent, o tenen ja les nostres ciutats modernes, podent-se d'això, potser, induir una íntima semblança de textura interna entre'ls dos tipus de ciutat. Mes aqueixa semblança és més aparent que real, perquè en el començ de l'evolució humana, la vida personal, el floreixement de les individualitats, és encara poc desenrotllat, per quan se veu absorbit per la vida col·lectiva que ve a ser l'únic gran recull de energies, de sentiments, d'idees; mentre que en els graus avançats de tal evolució, una vida social robustíssima és compatible amb una viva creixença de fortes individualitats, venint així a acostar-se a aquell terme ideal de la història, que, segons paraules de Fonillée, ha de ser la síntesi de la personalitat i de la socialitat.

Aixís, doncs, la ciutat grega se'ns apareix com una síntesi d'una llarga evolució, com la resultant, no sols del geni, dels esforços i necessitats d'un poble, sinó també en part, com una aportació que'ls genis, esforços i necessitats d'altres pobles anteriors havien fet a la raça hel·lènica, perquè aqueixa els fongués en el foc de la idealitat que dins de sí portava, i en fes present a la humanitat futura. Tant és així, que'ls mateixos filòsops i polítics grecs, quan teoritzaven, quan eren només que ells sols, podríem dir, estableixen uns principis, donen unes regles i teories en aqueix punt que s'aparten més o menys de la realitat que'ls envoltava. Aristòtil, per exemple, el més gran geni de la filosofia política de l'antiguitat, parla i sent com un veritable grec en quan al sentit

viu de l'ordre, de l'armonia, de la proporció en totes les coses, al dir, tractant de les condicions que han de reunir les ciutats, que «és difícil i potser impossible, l'organitzar bé una ciutat massa poblada»; que «la llet és l'establiment d'un cert ordre, produint necessàriament certes lleis, un bon ordre; mes que aqueix no és possible en una massa gran multitud»; que «l'extensió dels Estats és sotsmesa a certs límits, com tot altre objecte, succeint el mateix en la ciutat; massa petita aqueixa, no pot abastar a ses necessitats, la qual cosa és una condició essencial de la ciutat; i massa gran s'hi abasta, mes no com a ciutat, sinó com a nació, no havent-hi ja allavors per ella govern possible». (1) A l'escriure tot això, s'oblidava Aristòtil de què escrivia en el temps d'Atenes, de Corinte, de les ciutats gregues d'Itàlia, dels grans centres hel·lènics de l'Àsia; en el temps en que per la força de les corrents de civilització humana, s'anaven fonent els pobles orientals amb les primitives institucions, amb el geni de la raça hel·lènica; i que aqueixa fusió s'operava principalment, per mitjà del motlle de la ciutat grega, que si bé en veritat era estada responent a les idees d'Aristòtil, necessàriament s'havia de modificar aleshores per les noves formes que anava prenent l'evolució política i social del món civilitzat.

Aqueix bell floreixement del tipus ciutat, que s'opera en les darreries de la època grega, no s'aturà aquí, sinó que seguí amb creixent impulsió durant la civilització romana, que en aqueix com en tants altres aspectes de la vida, no feu més que desenrotllar i adaptar a pobles nous encara els fruits de l'hel·lenisme. Ço que resulta, és que l'obra de la romanització, sota'l punt de vista de l'evolució política i social, per efecte de la gran extensió i diversitat de les terres a ella sotsmeses; per les creixents i constants relacions econòmiques i polítiques que entre ells se sostenien; pel natural avençament de l'evolució humana, representa com un període de transició entre la època grega i la moderna, en allò que's refereix al caràcter i modalitats que hi prenen les grans ciutats, si és que tractant-se de la vida social, sempre activa, sempre ondulant i en fecunda fermentació, pot parlar se en absolut de períodes intermitjos i de èpoques de transició.

En els darrers temps de Roma, veiem, en efecte, d'una part, en cada una de les grans ciutats del Imperi, conservar-se, encara, quelcom d'aquell exclusivisme, d'aquella vida isolada, que tant caracteritzava les ciutats gregues; veiem subsistir quasi la mateixa gerarquia i organització social dins de la ciutat; veiem perpetuar-se com a caràcter fonamental aquell igual tipus primari de convivència política. Mes en canvi, veiem també que ja comença a perdre's el caràcter

essencial i quasi exclusivament religiós que tenien les ciutats gregues i la mateixa primitiva Roma; veiem també que ja comencen les grans ciutats de les darreries de l'Imperi a estendre més enllà de son recinte, la seva influència, venint a ser cada una d'elles com l'anella que lliga a varis pobles de la mateixa raça, llengua i costums; veiem que volen ja trencar els límits de la seva esfera d'acció, massa estrets per les noves i noves necessitats que cada dia sorgien, i que encara no poden fer-ho, per raons purament circumstancials, que d'una manera fatal pensaven. Diu Schmoller, parlant de les grans ciutats de l'Imperi romà, i de la manera com ja es diferenciaven les mateixes de las gregues, les següents paraules, que venen a confirmar allò que abans hem dit: «eren centres de la dominació política de grans imperis, ael comerç mundial d'aleshores i de l'administració de grans províncies.»

Mes si la romanització del món antic no fa més que preparar la terra on han de sorgir abundosos i variats fruits de l'evolució política humana, venint, com deiem, a ser en certa manera una època intermediària en la continuïtat de tal evolució, en canvi amb l'anomenada edat mitjana comencen ja a iniciar-se essencialment totes les formes de vida política moderna, prenent consistència dins el caos de tal època — fonament constructiva —, les noves maneres de l'existència col·lectiva humana, els futurs tipus d'organització social i política. Sens dubte que si tota l'edat antiga, sota l'aspecte polític i social fou una època de fraccionament i de isolació, compendiats en el concepte de ciutat, en tots els temps moderns començant ja per l'edat mitjana, han sigut una època de vida política més extensa i complicada, degut sobre tot a la major compenetració entre tots els elements de la societat. Si la època antiga podem dir que és la època de la Ciutat-Estat, la època moderna, ho és, en canvi, i si no tendeix a ser-ho, de la Nacionalitat-Estat. La idea aqueixa de la nacionalitat, és la que's veu anar-se agrandint i desenrotllant, ja des dels segles mig-evuls, primer amb lentitut i desdibuixada, per anar-se precisant més i més, mentre van succeint-se els temps moderns, fins arribar a ser, avui per avui, el principi generador de la nostra vida social, i la fórmula més perfeccionada de la organització política en l'actual moment de l'evolució humana.

I així com en l'antiguitat la ciutat grega venia a ser a la vegada la gènesi i la síntesi de tota l'evolució política, per quant havia contribuït a una major perfecció de les tosques i primitives organitzacions orientals, creant i regularitzant noves formes de convivència humana, i representava alhora tot l'esforç que'l geni de la raça hel·lènica podia fer en allò que's refereix a la vida política i social, així també crec jo que la ciutat

(1) Política — Capítol IV, llibre IV.

moderna, ve a ser com la propulsora i compendiadora de la nacionalitat, esforç suprem i laboriós dels pobles que nasquerien de les desfetes del imperi romà. Advertint, que sota tals paraules de ciutat moderna, no tant sols incloc les contemporànies i les propiament glorioses, —anc que humils i obscures en sa llarga gestació—viles i ciutats mig-evales les quals, encar que nascudes o determinades quasi sempre per causes econòmiques, i especialment, per necessitats del comerç, i de la indústria, estaven destinades a ser els nuclis al l'entorn dels quals havien d'anar prenent consciència de sa individualitat com a pobles les races esparses per les terres que havien sigut romanes. Si per circumstancies de la època, purament accidentals, sembla que sigui tant sols una qüestió d'organització econòmic-social la de la naixença i desenrotlló d'una ciutat o vila mig-aval, no obstant, en realitat devia sa aparició a altres causes socials més complexes i pregones que les purament econòmiques, encar que aqueixes juguessin allavors un primordial paper; el mateix *Schmoller*, malgrat de creure quasi decisiva la influencia de l'element econòmic per el sorgir de les ciutats mig-evales, reconeix que aqueixes afavorides per institucions jurídiques particulars, se desenrotllen en centres de vida, en associacions i corporacions especials abstrertes de la terra: així veiem que a Italia, per exemple, en el segles X, XI i XII, els petits grups de població rural escampats al redós de les muntanyes, veien elevar-se el nivell de son benestar a mida que's difonia la civilització ciutadana.

Mes encar que ja es comenci a iniciar en l'edat mitjana un cert ascendent civilitzador de la vida ciutadana sobre les comunitats rurals, sempre resta una, psicològicament parlant, la classe social formada per a la vida de la comunitat rural, de tal manera, que mentres políticament i jurídicament, degut a les influències ciutadanes, l'organisme rural s'anava afermant des de l'punt de vista social, aqueix organisme, però, no representava més que una sola afirmació inicial, en el sentit de que no tendia encara a fondre's amb els elements de civilització urbana.

Malgrat la gran importancia del factor econòmic en el sorgiment i creixença

de les ciutats mig-evales, no crec com ja he apuntat, que sigui únic i exclusiu, com sembla que volen suposar Schmoller, Bücher i en general els economistes alemanys; altres fets i contingencies, deslligades de l'ordre econòmic de la societat, serveixen per a explicar la gènesi d'aquelles, puix les formes jurídiques que prengué la inicial organització econòmica, la influencia de les tradicions del Dret romà, canònic i germànic a través de les costums i institucions feudals, donen molta part del perquè de l'aparició de l'urbanisme mig-aval, presentant aqueix com el producte d'una necessitat social, com el resultat tranzitori de mil forces latents—econòmiques, jurídiques, religioses, morals—que juntes operaven en l'ambient d'aquells temps. Així resulta de més transcendència, més lligat amb tota la vida social, el fenomen de les ciutats mig-evales; el qual fenomen considerat amb aqueixa amplitud de causes, se'ns presenta com el germen més poderós, com el laboratori social, en el qual treballament s'anava produint i solidant la confosa idea de Nacionalitat.

Es evident que la idea d'aqueixa categoria política enclou una més íntima i complexa, alhora que extensa, penetració entre'ls variats elements que constitueixen una individualitat política i social; representa la afirmació completa d'un poble, en el sentit ètnic i polític; és com la veritable personalitat col·lectiva, superior a les antigues tribus i ciutats, i més perfecta i normal que les futures organitzacions continentals; o tant sols ètniques, que en els temps a venir puguin anar-se condensant. Si bé es considera, tots aqueixos caràcters que enclou la idea de personalitat nacional, apareixen ja, més o menys confosos, més o menys reunits, en les grans aglomeracions ciutadanes de l'Europa civilitzada mig-aval. Es en efecte en dites aglomeracions, aon veiem per primera vegada anar-se intensificant la vida política, al posar-se en contacte amb una més activa i creixent vida social i econòmica; és en elles que s'accentuen les relacions mútues entre'ls diferents gremis, corporacions benèfiques, literaries i en conjunt entre totes les classes socials, considerant-se cada una d'elles tant sols com un element i

un orgue, indispensable a l'armònica conjunció del tot, o sigui de la ciutat; és en elles que malgrat els exclusivismes i lluites que avegades sostenien contra altres ciutats veïnes —explicables per raons circumstancials, principalment econòmiques—, sentien també una certa solidaritat d'interessos materials i espirituals amb aquelles, quan desapareixien dites raons tranzitories d'hostilitat, i aqueixa solidaritat, encara que no tingués cap organisme representatiu, venia a ser més pregona i sobretot més permanent que la de les velles anfictionies gregues.

En fi, si com diu el meu mestre en ciencia política, en Prat de la Riba, la Nacionalitat és una unitat de cultura o de civilització, els grans nuclis urbans de l'Edat mitjana foren els únics fornals aon s'anà elaborant en forma esquemàtica, fragmentaria, durant aquella època històrica, aquell sentit de unitat cultural, que més desenrotllat i purificat al renovellar-se l'Europa amb les serenors de l'antigüetat grega i amb les savieses de l'antigüetat romana, havien de determinar l'eclosió de les modernes nacionalitats.

Així, doncs, crec que fins en els remots temps mig-evales, quan encara els germens de les modernes ciutats i de les actuals nacionalitats començaven sols a desenrotllar-se, se pot establir ja com una certa relació de causalitat entre l'un i l'altre fenomen sociològic, sigui la que's vulgui la que s'accepti de les cinc teories que principalment se defensen avui per explicar l'origen de les ciutats mig-evales. Tant si es creu, com Savigny, Thierry i Glasson, que les antigues viles romanes persistiren després de la invasió, com si s'afirma que'ls castells—segons Keutzen—foren el principi creador de les ciutats; com si ho foren els mercats—segons Waitz i Somh—; com si nasqueren del desenrotlló de la comunitat rural, mercés al moviment del comerç i de la indústria naixents; com si—segons Pirenne—el nucli organitzador de les ciutats foren les aglomeracions de mercaders que hi establiren en els llocs més favorables el comerç i millor defensats, sempre tenim que en definitiva, les ciutats mig-evales, per efecte de moltes i variades causes, com hem dit, tenien un caràcter i ha-

vien de produir una resultant completament única i característica, que fou aquell sentit de cooperació social i aquella capacitat de originar noves formules de connivència política, tant sols tenint en compte aqueix caràcter de vera compenetració de cada una de les ciutats mig-evalls amb el conjunt de la massa social de la nacionalitat, encara confosa, s'explica que en moltes parts s'operés una veritable emigració de gent servil dels camps vers les ciutats, emigració que s'operava per efecte de les favorables condicions que en elles ja començava a tenir el treball humà, i per l'amor a les institucions lliures col·lectives, que hi dominava; *els mateixos senyors*, diu sobre això l'italià Loncao, *per no veure del tot desertar ses terres, se veien obligats a alliberar els treballadors i a concedir-los iguals privilegis que'ls Municipis. Mes en aqueix punt la victòria d'aqueixos mai se pot dir incontrastable, car la noblesa feudal no té ja la força per lluitar amb l'autoritat dels Comuns, i es per això que'ls senyors se veieren obligats o bé a retirar-se a les gorges de les muntanyes, sense tenir cap autoritat jurisdiccional, o a viure a les ciutats. després que sigueren enrunats els temuts castells.»* (1)

Tenim així que les ciutats mig-evalls representen ja el primer pas en la treballosa constitució de les nacionalitats, principalment per la nova orientació econòmica que elles implanten, puix segons la fórmula de Marx, els Comuns italians —i en essència també els altres— són com un resultat dels primers passos de la producció capitalista, de la metamorfosi de l'especulació feudal en especulació capitalista, per la més pregonna solidaritat que estableixen entre'ls variats components del cos social d'un poble.

JOSEP MARTÍ SABAT.

(Acabarà).

(1) La genesi sociale dei comuni italiani. — Revista italiana di sociologia. — 1901.

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segon llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0'75 cts.

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili, Editor i llibrer, Clarís, 82, i a nostra Administració.

El millor Cafè és el torrefacte de **La estrella**. — Carme (Davant de Betlem).

TEMES DE MORT

Albat

A una jove mare que viu a una masia de dalt una muntanya.

La Mort també coneix aquestes encontrades de sol i de virtut, de pau i bella vida, també coneix aquesta muntanya beneïda i aqueste cases blanques eternament callades?

O mare, tota plor per les colors trencades hem vist que vostre cor és tot una ferida: La Mort passant avui amb passa indefinida ha trepitjat l'infant que omplieu de besades.

Us ha estroncat de l'ànima la font de tot encant, mes jo he sentit que deïeu, cridant amb desconort: —Perquè a mi m'heu deixada, o malcurosa Mort!

Ja no dieu, o dona, «Torneu-me el meu infant» sinó, sense adonar-vos el vostre cor s'eleva i venerant la Mort us feu amiga seva...

Cançó del cementiri de Poble

Cementiri gloriós tot guarnit de senzillesa! En ton sí meravellós no s'hi troba la tristesa.

No s'hi troba la tristesa ni la por ni les foscós; ni'l plorar de l'aridesa ni cap camí paorós.

Tot és dolç com una extesa de flors clares de color, com en un primer amor, tot té gran delicadesa.

Son callar religios a fè'ns humils ens convida; com un bàlsem olorós purifica nostra vida.

Ton callar, fill de la Mort, alt com una profecia i endolcit com un conort ens diu clara quina via serà estrella, serà guia que l'ànima humiliada seguirà, fins que acabada ens sia tota agonía.

Ton callar, fill de la Mort, de la Gloria sembla el port.

O Mort, encara us guardo gran paura.

Mon cor, mesquí, vos guarda una paura tant pròxima a la forma de martiri, que davant vos tremola com un ciri que crema sol a dins la cripta obscura.

Parla mon seny de serenor segura i l'ànima li diu que no vos miri; sinó, com un xiprer de cementiri, que miri al cel atravesant l'altura.

Però mon cor encare més s'alarma quan veu al seny que son error confessa i l'ànima que canta fervorosa...

Jo esper de vos—o Mort meravellosa— que quan vindreu, abans de visitar-me, tota paor fareu fugir depressa.

G. FORTEZA

Renunciament i Mort

(dels 60 als 89 anys de la vida de Miquel-Angel Buonarroti,
o siga del any 1535 al 1564)

(Continuació)

Pel Desembre del 1541, tenint l'artista 66 anys, assistint-hi una munió de tota Italia, de França, d'Alemanya i de Flandes, fou inaugurada la pintura del Judici Final. Si pecava de luteranisme, com li retréien alguns, jo no ho determinaré, però sí que asseguraria que ell no ho pintà amb intenció doctrinaria, sinó que alguns hostils a l'artista feren servir de mitjancer de la llur passió aquest poderós pretext.

Divuit anys més tard Miquel Angel tingué de veure les figures nues del seu fresc, amparades de bragues i canviades algunes actituds pel pinzell de Daniel de Volterra, baix manament de Paulo IV. Mes com Miquel Angel, coneixia ja adins d'aquesta tongada l'hora del refrigerament que no tardaria a aconseguir la de la immortalitat, no li causava gran enuig.

Em sembla veure'l com vivint més lligat amb l'esperit dels qui havien mort que no pas entre'ls mortals. S'havia enmullerat amb la tristesa i tancat a fora tot ço que portés traces d'apassionament. Dintre el clòs de murs blancs obert al zenit hi queia el raig del cel, aclarint plàcides virtuts, ací i allà s'hi obiraven els rastres de cendra dels dies que'l foc havia alterat la llum pura venint dels espais immutables. Ara ja no tornaria a succeir més.

Entremig de la obra del Judici Final (1536-1541) esculpturà pel cardenal Ridolfi un bust de Brutus inspirat en una cornalina tallada, que l'acabà Tiberio Calcagni.

Una vegada llesta la pintura del Judici Final tornava a il·lusionar-se, com anys endarrera, a la mort de Clement VII, d'acabar el monument, per ell tant desgraciat, de Juli II. Ara feia 36 anys que n'havia acceptat el primer compromís; però el Sant Pare li encarregà dugues altres pintures al fresc representant la Conversió de Sant Pau i el Martiri de Sant Pere, per la capella Paulina (1542-1550). Dugues malalties greus, unes febres, retardaren aquest encàrrec pel 1544 i 1546.

En aquest entremig és quan Miquel Angel, assoleix deslligar-se d'una vegada (que ara cal dir-ho en aqueixos termes) del compromís per la execució de la tomba de Juli II. Consumant ell mateix el seu fracàs, firma voluntaria-

ment als hereus de Juli II la entrega de l'obra, reduïda a tres estàtues quan n'havia de tenir més de trenta.

El Moisés ja esmentat al seu temps ara quedava al centre del monument, acompanyat de dugues estàtues representatives de la Vida activa i la Vida contemplativa personificades en Raquel i Lia. Les altres poques figures comensades, deixades i represes pel cisell, amb intervals d'anys entremig, per a atendre a altres encàrrecs als que Miquel Angel no sabia negar-se, però sempre recordades amb la constància del dolor i la recança, ara quedaven despariades. Feia 40 anys que'l malanat es preparava aquest fracàs i ara, venint-hi bé ell, es consumava (1549).

Tenia uns 74 anys. Victoria Colonna, la enamorada més feta a la talla de Miquel Angel, en feia dos que era morta.

Ara a Miquel Angel ja no ens el podem afigurar sinó sucumbint o curant-se. I fou això darrer.

La Malaventura, aquella bruixa burleta que hem vist amagar-se sota cada pessa de marbre destinada a un dels dos grans projectes esculptòrics de Miquel Angel, la que's prevalia ans que tot del gènit voltat d'esbarzers, ombriu i terc de l'artista, la Malaventura que havia girat el Bramante i el seu partit en contra d'ell, la que's gaudia dels imperatius dels Papes, la que alguna hora empaitava l'esmaperdut geni, de Roma a Florencia i a Bolonia i a Roma novament, i sempre l'acompanyà o se l'hi interposà: a la gropa del cavall en fuga, dessota la capa, arrapada a les barques per desgracia dels seus carreus de marbre, en l'aire de la primavera fonent-n'hi la delitança, en l'aigua inconstant

de l'Arno i en la cobdicia dels camperols i en la insubordinació dels jornalers de les pedreres quan volgué posar-se a capatàç o en la gosadia dels manobres ciutadans que'l roben i s'alaben ells de mèrits de l'artista, retardant-li i amargant-li la execució de les que haurien estat les obres sintètiques de la personalitat de Miquel-Angel, fins a veure complert el conjur que feia 40 anys havia tirat sobre d'elles, aqueixa Malaventura ens sembla veure-la riure en figura de bruixa darrera el monument inaugurat a Sant Pere in Vincoli espiant l'efecte que la evidència del fracàs irremeiable feia en el llatzerat artista. Sinó que aquesta vegada la vençuda fou ella.

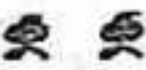

Miquel-Angel aprenia de morir-se i viure en un món nou i ens sembla veure'l sostenir l'esguard de la fatillera maligna; un bany somrient i tot devia assoleiar aquella faç, aquella boca sofrida que si de jove podia semblar revellida, ara, als 74 anys, ens la afigurem amb un caient d'infantivola.

La disposició de Miquel-Angel davant la tomba de Juli II seria semblant a la que un dia viu mostrar-se en la cara d'un home que al cap de moltes contrarietats abraonades als seus plans ideals i al seu manteniment acabava de perdre la muller que li havia sigut companya i confidenta en la seva fe, malconeguda dels demès.

Vareig acostar-me al qui m'era gran amic per a estrenyer-li la mà a l'hora del pèsam. Era a un extrem de ciutat, al mig d'una plaça coronada d'una verdor esclarida d'arbres i alfombrada d'un soleiet tranquil. L'home ja de sí menut i esblaimat, menjat de totes les penuries, encara restava més disminuït i d'una color més trencada al mig del dematí, com una imatge santa de peregrí enrossida de moltes soleiades dels camins. Se li contaven dugues llàgrimes baixant dels ulls lentament, entretenint-se a cada racer de la faç solcada; un s'hi havia d'acostar per adonar-se de la presència d'aquelles llàgrimes, perquè entre elles la expressió perseverava

AGUA MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc.   Diplomas y medallas de Oro

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO. Como garantía de legitimidad, exigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del Dr. Llorach, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua RUBINAT-LLORACH

somrienta. Als que'ns hi acostavem ens atenia amb una dolça seguretat que semblava que qui acudia a cercar consol fòssim nosaltres; tant sols un vel més d'apagament en la veu i les dugues llàgrimes lentíssimes cara avall; i gravat en ella el somriure de claror que ja res era capaç d'esborrar. Semblava com si l'ànima d'aquell home ja no tingués res que veure amb l'accident físic de les seves llàgrimes. Era aquell ploure fent sol dels ruixats del bon temps. L'home, fet en la lluita, endolcit per ella, avesat a trobar ja en ella mateixa el premi i el fi del seu moure's, havent-se conquerit un caràcter per sobre de qualsevol indigència o menyspreu, treballant per la seva fe sense hebre esment de cap mal forà, ara, en mig del seu dol, resplendia d'una claror tota interna que, si no temés que se'm malentengués, en diria alegre.

Doncs a Miquel Angel també me'l presento així en presencia del fracàs últim del seu projecte monumental: la Tomba de Juli II, tant després de vanagloria i, adins i tot de la recança tant resignat, girat a una vida nova, que al

esguardar la Malaventura amb benigna impassibilitat, ella, forçada per l'esglai que sol donar als esperits malignes el diví sobrenatural, degué fugir entrebancadament enllà de l'ombra del temple per mai més no tornar a inquietar l'artista.

Potser les llàgrimes li anessin cara avall a Miquel Angel també, però ja era un accident sense significació dolorosa. Estava curat. Tenia 74 anys i s'anava preparant a ben morir.

JOSEP LLEONART

Biblioteca "Illes d'Or"

La més selecta de les Biblioteques literaries

1 pta. el volum

Les illes d'Or.—de F. Mistral (trad. Maria Antonia Salvà).

Vida al pas.—Per Joan Maragall.

Somnis.—per Guerau de Liost.

Se troben de venda a la Casa Luis Gili. Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

De Leopardí

Dialec de Torquato Tasso i del seu geni familiar

Geni — Com estàs, Torquato?

Torquato — Ja sabs com s'hi pugui estar en una presó, i ficat fins al coll dins la desgracia.

Geni — Va, però després d'haver sopat, no és temps de lamentacions. Fes el cor fort, i conversarem plegats.

Torquato — Aquí no'm vé gaire bé. Però la teva presencia i les teves paraules sempre m'aconorten. Seu-me al costat.

Geni — Que jo sigui? No es pas cosa fàcil per un esperit. Però vetaquí: fes conte que estic sentat.

Torquato — Oh. pogués jo reveure la meva *Leonora*. Cada vegada qu'em torna a la ment, sento un calfret de joia, que se m'estén del cap fins a la punta dels peus; i no'm resta un nervi ni una vena que no sien percutits. Tal volta, pensant amb ella, em reviuem a l'ànima certes imatges i certs afectes, tals, que pel petit espai de temps, em sembla que soc encara el mateix Torquato que fou abans d'haver fet experiència de les desgracies i dels homes, i que ara jo tantes voltes ploro com si fos mort. En veritat, jo diria que el tracte del món i l'exercici dels patiments, solen com aprofundir i ensopir dintre de cadascú de nosaltres aquell primer home que hi havia: El

qual només de tant en tant es desvetlla per poca estona, tant més poc freqüent com major sia el progrés dels anys; es retira al contrari vers el nostre interior i torna a caure en somni més profunde que abans; fins que durant encara la nostra vida, es mor. En fi, jo em meravello com el pensament d'una dona tingui tanta força per renovar-me l'ànima i fer-me oblidar tantes malvestats. I si no fòs que ja no em resta cap esperança de veurela, creuria que encara no he perduda la facultat d'ésser feliç,

Geni — Quina de les dues coses estimes per més dolces: veure la dona amada, o pensar amb ella?

Tasso — No ho sé. En veritat que quan la tenia davant, em semblava una dona, i llunyana, em semblava i em semblava una deesa.

Geni — Aquestes deeses són tant benignes, que quan algú se'ls hi acosta, en un moment repleguen llur divinitat, aparten les flames del voltant i les abscondeixen per no enlluernar al mortal que va vers elles.

Tasso — Tú dius massa la veritat. Però no et sembla un gran pecat de les dones que a la prova apareguin tant diverses de com nosaltres les imaginàvem.

Geni.—Jo no sé veure quina culpa tinguin, en això d'ésser fetes de carn i de sang, i no de nectar i ambrosia. Quina cosa del món té una ombra o una mil·lèsima part de la perfecció que penses que han de tenir les dones? I fins em sembla estrany que no meravellante que els homes sien homes, és a dir, criatures poc laudables i poc amables, no sàpigas comprendre com succeeix, que les dones de fet, no sien angels.

Tasso.—Amb tot i això, jo em moro del desig de reveure-la i tornar-li a parlar.

Geni.—Bé, aquesta nit en somni jo te l'aconduiré al davant, bella com la joventut; i amable de manera que tu t'atreviràs de parlar-li molt més franc i natural que mai i finiràs per estrenyer-li la mà, i ella te de mirar-te fixament, i et posarà al esperit una tal dolcesa, que tu seràs vençut, i per tot demà, qualsevol vegada que't recordaràs de aquest somni, et percutirà el cor de delectança.

Tasso.—Gran consol; un somni a canvi de la veritat.

Geni.—Què és la veritat?

Tasso.—No ho sabia menys Pilat que jo.

Geni —Bé; doncs, respondré per tu. Sàpigues que de lo veritable a lo somniat, no hi ha altra diferencia, sinó que lo somniat pot alguna vegada ésser molt més bell i més dolç que lo veritable.

Tasso.—Així igual valor té la delectança somniada que la veritable?

Geni.—Jo crec que sí. I fins tinc noticia de un, que quan la dona que estima se li representa en qualche somni gentil, per tot el dia següent, fuig de trobar-la o reveure-la; sabent que ella no podria comparar-se a l'imatge que el somni li ha deixat impresa, i que la veritat, llevant-li de la ment la cosa falsa, el privaria de la delectança extraordinaria que n'hi pervé. I no són de condemnar els antics, qui major industria i sol·licitut tenien que tu, en el que pertoca a tota mena de gaudiments possibles a la natura humana, si havien la costúm de procurar-se en manera varia la dolcesa i la jocunditat dels somnis; ni Pitàgoras és de rependre per haver condemnat menjar les faves, perquè les creia contraries a la tranquil·litat dels somnis, i avinentes per enterbolir-los; i són d'excusar els supersticiosos que, abans de colgar-se, solien orar i fer libacions a Mercuri conuidor dels somnis, perquè els en hi enviés d'aquells plaents; i per aquest efecte tenien la seva imatge esculpida damunt el capçal dels llits. Així, no trobant mai la felicitat en el temps de vetlla, estudiaven per ésser feliços dormint: i crec que en part, i en

alguna manera ho obtinguessin, i que fossin escoltats de Mercuri més que dels altres Deus.

Tasso.—Per tant, ja que els homes naixen i viuen solament pel plaer, o del còs o de l'ànima; si d'altra banda el plaer es troba únicament o màximament en el somni, convindrà que ens determinem a viure per somniar: a la qual cosa en veritat jo no m'hi puc avenir.

Geni.—Ja hi ets avingut i determinat, ja que tu vius, i consents en el viure. Quina cosa es el plaer?

Tasso.—No hi tinc tanta pràctica per poder conèixer quina cosa sia.

Geni.—Ningú el coneix pràcticament, sinó per especulació; perquè el plaer és un subjecte especulatiu, i no real; un desig, no un fet; un sentiment que el home concebeix amb la pensa, i no el prova; o per millor dir-ho, un concepte, i no un sentiment. No't recordes que en el mateix temps d'alguna de les teves delectances, encar que infinitament desitjat, i recercat amb grans treballs i molesties imponderables; no podent-te contentar el goig obtingut en aquells moments, estàs sempre esperant un goig major i més veritable, en el qual consisteixi el tal plaer; i vas sempre fent relació al instant futur de aquella mateixa delectança? El qual fineix sempre abans d'assolir l'instant que't satisfaci; i no't deixa altre bé que la cega esperança de gaudir millor i més verament en altra ocasió, i el conort de fingir i narrar a tu mateix l'haver gaudit, i contar-ho fins als altres, no per sola ambició, sinó que el persuadir-los t'ajuda a persuadir-te a tu mateix. Però cadascú que consent a viure, no ho fa en essència a altre efecte ni amb altra utilitat que per somniar; ço és, creure gaudir o haver gaudit; coses totes dues falses i fantàstiques.

Tasso.—No poden mai els homes creure gaudir al moment actual?

Geni.—Sempre que creguessin això, gaudirien en fets. Però contem tu si algun instant de la teva vida et recordes d'haver dit en plena sinceritat i opinió: jo gaudeixo. Sinó que tu deies i dius sincerament: jo gaudiré; i alguna volta, però amb menor sinceritat: he gaudit. De manera que el plaer és sempre o passat o futur, i mai present.

Tasso.—Que és igual que dir que no existeix.

Geni.—Així sembla.

Tasso.—Fins en el somni.

Geni.—Parlant amb propietat.

Tasso.—Doncs l'objecte i l'intent de la vida nostra, no essencial, sinó únic és el plaer; entenent per plaer la felicitat; que deu en efecte ésser plaer, qualsevolga que sia la procedència.

Geni.—Certíssim.

Tasso.—I bé, la nostra vida, mancant sempre de la seva fi, és continuament imperfecta, i es dedueix d'aquí que el viure és per propia natura un estat violent.

Geni.—Potser.

Tasso.—Jo ho veig cert. I doncs perquè vivim nosaltres? vui dir, perquè consentim en viure?

Geni.—I a mi que em contes? Això ho sabs tu millor. que ets home.

Tasso.—Jo et juro que no ho sé.

Geni.—Demana-ho a altres més savis, i potser trobaràs algú que et resolgui aquest dubte.

Tasso.—Així ho faré. Però és cert que aquesta vida que porto és tota un estat violent: perquè fins deixant apart el dolor, l'enuig sol ja em mata.

Geni.—Què és això de l'enuig?

Tasso.—En aquest punt no em manca la experiència per satisfer la teva pregunta. A mi em sembla que l'enuig és de la natura de l'aire: el qual ompla tots els espais posats entre les coses materials, i tots els buits que contenen; i allí a on un còs s'en va, i un altre no'l substitueix, allí corre desseguida. Així tots els espais de la vida humana posats entre el plaer i el dolor, són ocupats de l'enuig. I però, com en el món material, segons els Peripatètics, no es dona buit de cap mena; així en la nostra vida no es dona buit, sinó quan la ment per qualsevol causa intermiteix l'ús del pensament. Per tot lo que resta de temps, l'esperit considerat fins en sí propi i com disgregat del còs, es troba contenint qualche passió qui essent buit de tot plaer i dolor, li convè sigui ple d'enuig; el qual també es passió, no altrament que el dolor i la delectança.

Geni.—I després que totes les vostres delectances són de materia semblant als telarinys: tenuíssimes, raríssimes i transparents; i per ço comta l'aire en aquests, així l'enuig en aquells penetra en tota part, i els omplena. Veritablement per l'enuig no crec se degui entendre altra cosa que el desig de la felicitat; no satisfet del plaer, i no ofès obertament pel dolor. El qual desig com deïem abans, mai és satisfet; i el plaer propiament no es troba. Així és que la vida humana, per dir-ho d'aquesta manera, és composta i teixida, part de dolor, part d'enuig; de l'una de les quals passions no'n reposa sinó tombant dins de l'altra. I aquest no és el teu particular destí, sinó el de tots els homes.

Tasso.—Quin remei podria provar se contra l'enuig?

Geni.—El somni, l'opi i el dolor. I aquest és el més potent de tots: perquè l'home mentres pateix, no s'enuija de cap manera.

Tasso.—A canvi d'aquesta metgía, jo

m'accontento d'enutjar-me tota la vida. Però sols la varietat de les accions, de les ocupacions i dels sentiments, si bé no ens alliberen del enuig, perquè no hi ha vera delectança, amb tot i això l'alleugereix i el fa passador. Mentres que en aquesta presó, separat del comerç humà, havent-ne privat l'escriure, reduït a notar per passatemps el toc del rellotge, anomenar les rascades, les clivelles i els corcs de les fustes, considerar sobre l'enrejolat del paviment, divertir-ne amb les papellones i les mosques que van d'un cantó a l'altre de la estança, passar-me com qui diu tot el sant dia d'una mateixa manera; i no hi ha cosa que em llevi de cap manera la càrrega de l'enuig.

Geni.—Diga'm: quan temps fa que estàs reduït a aquesta forma de vida?

Tasso.—Un garbell de setmanes, com tu sabs.

Geni.—No coneixes des de'l primer dia fins avui alguna diversitat en el neguit que't dona?

Tasso.—Certament que el trobava major al principi: perquè poc a poc la ment, no ocupada d'altra cosa i no distreta, se'm va acostumant a parlar amb sí mateixa bastant més i amb major resignació que al principi, i adquirint un hàbit i una virtut de conversar en sí mateixa, fins de xerrotejar; en tal manera que moltes vegades em sembla estar en companyia de persones que raonen, i el menor subjecte que se m'acut, em basta per fer-ne entre mi i jo mateix una gran disertació.

Geni.—Aquesta costum la veuràs confirmar i créixer dia per dia, de manera que quan després se't torni la facultat de parlar amb els altres homes, et semblarà ésser més desocupat estant en llur companyia que en solitud. I aquesta costum en tant acomplida manera de viure, no creguis que sigui patrimoni solament de tu i els teus semblants aptes de sí a la meditació; sinó que pervé en més o menys temps a qualsevolga que sia. Ademés, l'ésser separat dels homes i per dir-ho així de la mateixa vida, portà en sí aquesta utilitat; que l'home encara que avorrit, i disgustat de les coses humanes per la experiència; poc a poc acostumant-se de nou a mirar-les de lluny, des d'on semblen molt més belles i més dignes que d'aprop, s'oblida de la llur vanitat i miseria; torna a formar-se i quasi crear-se el món a la seva manera; a apreciar, estimar i desitjar la vida; de la qual esperança sinó li és llevada la possibilitat o confiança de restituir-se a la societat dels homes, es va nutrint i delectant, com solia als seus primers anys. De manera que la solitud fa gairebé l'ofici de la juvenesa; perquè rejuenint l'ànim torna a avalorar, a en-

fortir la imaginació, i renova en l'home experimentat els beneficis d'aquella primera inèxperiència que sospires. Jo et deixo perquè veig que la són ja et va veint; i me'n vaig a preparar-te aquell somni bell que t'he promès. Així darre- ra de somniar i fantasiar, aniràs consu- mant la vida; no amb altra utilitat que consumir-la; que aquest és l'únic fruit que es pot haver al món, i l'únic intent que et deus proposar cada dematí al dei- xondir-te. Moltes voltes convindria arros- segar-la amb les dents. Beat aquell que pot estirar-la amb les mans, o tirar-se-la a l'esquena. Però, en fi, el teu temps no corre més a poc a poc en aquesta presó, que en els vergers i les sales de la qui et neguiteja. Adeu.

Tasso. — Adeu. Però escolta, la teva conversació em reconforta tant. No que interrompi la meua tristesa; però aques- ta la majoria del temps és com una obs-

curíssima nit, sense lluna ni estrelles; mentre estic amb tu, és semblant a les ombres del capvespre, més agradables que molestes. I perquè et pugui cridar i trobar quan et necessiti, diga'm on sols habitar.

Geni. — Encara no ho has conegut? En qualque generosa licor.

JOSEP MARÍA DE SAGARRA trad.

Acaba de sortir

AUQUES I VENTALLS

per JOSEP CARNER

Preu: 5 pessetes

Dipòsit: Lluís Gili, Clarís, 82

El Soldat grec de Sajos Biró

Islonaria, jo et crido! Islonaria, les petjades de tes sandalies d'or, dels peus delicats, l'arena dels segles les ha ja esborrades.

Però a ma invocació, Islonaria, apareixes igual que aquell dia d'estiu, lluminós en el portal de Pompeia. Els teus cabells espessos són negres, com l'ombra del xiprer, i tos ulls pregons són brillants, com el mateix sol damunt les illes gregues.

En aquell dia d'estiu, lluminós, en el portal de Pompeia, el guia ens parlava així:

—En l'època de les primeres excava- cions es trobà en aquest lloc un cadavre d'un soldat, admirablement conservat sota una fonda capa de lava. Aquest sol- dat és un model perfecte del compli- ment del dever. Quan tothom fugia de la ciutat que el toc abranda, ell restà en el seu lloc. Plini, el jove, conta que els fugitius el cridaven, perquè es refu- giés. Però ell s'apoià en el portal i res- tà en el lloc que li havien ordenat. Allí restà i morí.

...Els Alemanys i Anglesos amb se-

rietat movien el cap. Si, si, també ho diu Plini, el jove. Jo no sé, si Plini el jove ho ha escrit, mes jo no podia creure que el guia, digués veritat. Però davant mos ulls s'extremia l'aire d'es- tiu, ple de llum, s'extremia, brillava, cegava i prenía forma. Tu eres davant meu, Islonaria. El teu vestit blanc suau, brodat d'or, damunt ta cintura delicada i un lleuger somriure s'amagava en tos llavis graciosos al mirar aquells homes.

Jo t'admirava, Islonaria, mirava tos ulls i era per mi evident que el guia, els Alemanys, Plini el jove, tots, tots eran uns ignocents. No pas així va morir aquell soldat, no és veritat, Islona- ria? — Ja ho sabem, com.

***

Aquell camí de pedra, llarg, que por- ta al port de Pompeia, era desert. El sol del crepuscol pintava la mar de ver- mell i el soroll del port de mica en mi- ca callava. Arràn del mar, un soldat alt mirava els raigs purpuris d'aquell sol tebi, sospirant d'enyorança. L'espasa curta, el casc, mostraven prou bé que

pertanyia a la llegió africana. Però el rostre bonic, el color clar, demostraven que era romà o bé grec. Poc temps en- cara mirà, sospirant, el mar; després es girà i dirigí vers la ciutat.

Lluny d'ell, a l'altre terme del camí, s'obirà una figura de dona. El soldat poc a poc seguí endavant, observant amb atenció la dona que s'acostava de- pressa. Aon anava en aquella hora? El sol s'havia amagat ja dins el mar i de mica en mica l'espai s'enfosquia.

La figura blanca de la dona que se acostava es veié en el bosc de lloers. Allavors el soldat sentí una veu tímida i la dona es perdé de vista. Un segon crit seguí al primer i el soldat s'apressà endavant. Arribà al bosc, on última- ment havia vist aquella figura blanca, femenina. Buscant, mirà a l'entorn.

Sota 'ls arbres del terme del bosc, una figura inclinada es redreçà. El sol- dat seguí endavant. En la claror de la nit estrellada distinguí un home, una figura bruta i sospitosa, com els que acostumaven a corre pel port i robar. D'un salt hi fou. La dona jeia a terra immòbil; el lladre ja li treia de la mà drete la serpent ampla, d'or, que porta- va ornant-se'n.

El lladre saltà contra el soldat amb el cap baix. Aquest li donà un cop de puny, mes sentí que el lladre amb el punyal li feia sang al pit. Llavors agafà l'espasa. L'espasa ample, curta, brandà en l'espai. El lladre s'atancà altra vegada, però, abans que son punyal arribés al cos, l'espasa caigué feixuga damunt son cap. El metall tallant li desfèu el cap. L'home vacil·là i caigué als peus del sol- dat. La sang fluía abundant del cap des- troçat. El soldat mirant-lo amb despreci i amb aire de superioritat, s'atancà a la dona. Observà primer si havia mort. Al tocar-la, la dona obrí els ulls. Ella dirigí una mirada fosca, seriosa al sol- dat, i una torta alegria brillà en sos ulls, al veure el cadavre sagnant del lladre. S'apoià en el colze.

—No t'ha ferit? — preguntà el soldat.

—No, — respongué la dona. — M'aga- fà pel coll i vaig desmaiar-me.

El soldat digué:

—T'ho mereixies. Com has sigut tant irreflexiva de sortir, al crepuscol, fóra els portals. En el port! Amb bracelets dau- rats!

ROYAL

◆ Cada tarda Tè-concert ◆ Souper-concert a la sortida dels teatres ◆

RESTAURANT * Menú des de 5 pessetes

Rambla dels Estudis, núm. 8

El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunchs

La dona no contestà. Se'l mirà amb un somriure tranquil. Ell se fixà en son vestit i sospitant digué:

—Tu ets, em sembla, una dona noble. Què hi busques aquí als de fores?

La dona, avergonyida, ordenava les arrugues de son vestit brodat d'or. De sobte aixecà el cap i fixà els ulls en els de l'home.

—No és veritat, que ets grec? — li digué. — Es en va el vestit legionari que portes, el teu parlar és grec.

—Sí, ho soc, — respongué el soldat.

—Jo també soc grega, — digué amb alegria. — Jo també. A casa em deien Islonaria. Als dotze anys em portaren a Roma. Llavors era pobre, però al cap de sis anys, quan em pintava els cabells amb safrà, a Roma totes les dones es pintaven els cabells de vermell.

—Ets una dona, tu? — preguntà el soldat.

—Sí, ho soc, — respongué, — però no t'és permès el preguntar-me. Ara m'entorno jo a la ciutat. Pots acompanyar-me fins al portal. La serpent daurada te la deixo com a record.

El soldat obei. En el portal se separaren.

—No ens és permès entrar junts, — digué ella, i el soldat restà a fóra.

Romangué, cavilant una estona, i de sobte es despertà en ell l'enyorança de les illes gregues. Sospirant es mirà el mar, per on els barcos van a la seva patria, i se n'entrà afligit a la ciutat.

De la dona es digué a si mateix:

—Devia anar a alguna cita. — I no volgué pensar més en ella.

Però aquella nit somnià a Islonaria. La vegé amb els cabells de color de safrà; ella li ofería una serpent d'or i somreia. Després la vegé amb els cabells negres. I els seus ulls eren brillants, com el sol de les illes gregues i pregons com el mar de les illes gregues.

L'endemà s'aixecà inquiet i se n'anà pels carrers, potser la podria trobar. Preguntar per ella no volia fer-ho. Això fóra com si algú toqués son amor tot just nat amb uns dits impurs.

Ell, doncs, seguí places i carrers, mirant en totes les cases i en tots els jardins, qui sab si podria arribar-la a veure. No coneixia la ciutat, perquè feia poc havia vingut d'Àfrica, però anava sense direcció, vagant pels carrers, i també mirava en les cases del «Forum triangulare», encara que allí no hi havia més que temples i oficines.

Havia crescut molt la seva amor. Enyorava aquella dona i tot el dia va passar repetint aquell nom tant dolç: Islonaria, Islonaria.

Un dia, per fi, la vegé. Ella saltà del cotxe davant una casa sumptuosa. I el soldat grec amb el cor oprimat es pas-

sejava davant del palau de l'un cantó a l'altre. Les parets eren cobertes de marbre, pintades de negre, vermell i viola; al davant s'aixecaven les columnes a la faisó grega i per la porta es veia l'atri gran, luxós. Aquí habita un senyor, un noble.

Però el soldat no pogué retenir-se. Pujà l'escala de marbre. A l'atri no hi havia ningú. Seguí endavant. Atravessà tres sales, apartà una cortina i es trobà amb la dona.

—Islonaria, — li digué tremolant, — els deus immortals et donguin una joventut eterna.

Ella s'enrogí.

—T'ha vist algú a l'entrar? — preguntà al soldat.

—Em crec que ningú.

—Ja sabs on ets? — li preguntà ella. A la casa de Numa Pompili.

El soldat es tornà groc. Numa Pompili era parent de l'emperador, això també ho sabia ell.

—Ets la seva muller? — li preguntà.

—Sí.

—Llavors, — va dir el soldat — tot el més moriré. No és pas un gran preu per veure't.

Ella mirà el rostre noble del soldat.

—Per dir la veritat, ja t'esperava — li digué. — Ara cal que te'n vagis depressa, però jo vull trobar-me amb tu.

L'alegria s'encengué en els ulls del soldat.

—Aón, Islonaria? Quan?

—El meu espòs — va dir ella — el primer dia de cada setmana dona un banquet als seus amics en la nostra vinya. Demà passat al vespre, doncs, seré lliure. Espera'm a la porta Nòlica i segueix-me, quan hagi sortit del portal. No t'ajuntis amb mi, sinó vina a la casa on jo entri. Ara ves-te'n.

El soldat se n'anà. L'alegria esbategava en el seu cor. Islonaria, Islonaria! Com una música, com la vibració de la arpa, com el sò de la cítara, ressonava aquest nom tant dolç dins son cor. Islonaria, Islonaria.

—Els déus immortals, en què jo crec, — deia ell — escampin sobre teu totes ses benediccions.

Content caminava el soldat grec i ni les illes gregues enyorava. Què són totes les resplendors de les illes gregues al costat del somriure d'Islonaria, que totes ses dolçors al costat d'un bes de Islonaria?

Dos dies li calia esperar. El primer dia la terra va fer moviment. El soldat se'n reia del terratrèmol. Hi havia res que pogués espantar-lo, si l'endemà havia de veure Islonaria? El segon dia la terra va fer remor altra vegada i molts homes sortiren de la ciutat. El soldat grec pensava amb Islonaria, i ella li

apareixia davant seu, com la mateixa bella Afrodita.

Per fi arribà el dia de la cita. El soldat grec al migdia era ja al portal Nòlic. Davant seu, al cim del Vesubi el fum retorçant-se s'enlairava, i les flames l'enrogien. La terra altra vegada remorejava i els llamps brillaven al cim de la muntanya. El soldat grec se'n reia, de tot això. Ell esperava Islonaria!

Encara tardarà a fer-se fosc — deia ell, passejant se impacient. — Però de sobte el crepuscol vingué. La muntanya s'alçà, la terra vacil·là i les roques s'esquerdaren. El foc sortia bramant de la muntanya. Una foscor impenetrable s'estengué sobre Pompeia. El fum i la cendra baixaven fins a terra, cendra calenta que tot ho encenia. La terra es torçava gemegant, altra vegada la muntanya remorejava i una nova columna de foc se alçava de son cim.

Tot-hom fugí de la ciutat. Pels portals, ajustaments d'homes aterroritzats es llençaven en el port i tots els vaixells l'un després de l'altre fugien al mar. Una multitud, cridant, plorant, desesperant-se, sortia sens parar d'aquell portal. El soldat s'ho mirava. La cendra, poc a poc baixava volant a sos caps, aquella cendra càlida que ofegava. Un li va dir:

—Perquè no fuges? Corre a refugiar-te.

El soldat féu amb el cap, que no. Ells no saben que espera a Islonaria. I els homes, davant d'ell passaven sempre corrent. Després el córrer es va parar. Ell apoià l'esquena a la paret i pensà amb Islonaria. Veia els seus cabells, els ulls, la cintura. La cendra calenta queia cada cop en més quantitat, la muntanya tremolava altra vegada i bramant, xiulant, cegant, vessava la lava flamejant; la cendra poc a poc colgava al soldat, la lava fluïa bramulant per damunt seu i després d'una estona el soldat grec reposava sota una capa de sis metres.

Islonaria ja era fóra de perill. S'havia refugiat ja el primer dia i, quan Pompeia restava enterrada sota la lava, ella banyant sos llavis graciosos amb vi de Samos, entre alegre companyia havia oblidat completament que algú l'esperés en el portal Nòlic.

* *

No és veritat que fou així, Islonaria? El soldat grec t'ha esperat vint segles. Els déus immortals et donguin joventut i bellesa eternes, Islonaria, a tu i a tes germanes. Tes germanes, Islonaria, avui encara obliden que algú les espera en el portal Nòlic i mullen sos llavis amb vi de Xipre, mentre en el portal Nòlic cau la lava i la cendra xafegosa.

Trad. de l'Esperanto. M. S. M.

Joventut Nacionalista

Conferència del Dr. Bassedas

Heu's-aquí un extracte de la Conferència del Doctor don Josep Bassedas, a la Joventut Nacionalista.

El tema era: «Casa Municipal de Lactància. Fonaments. Estudi crític. Reformes».

Començà rendint un tribut d'admiració i respecte a la Lliga i als seus homes, que tant han fet—va dir—per nostra estimada Catalunya i dels quals tant esperen els bons catalans per al resorgiment esplendorós i triomfant de la nostra terra; saludant després els seus companys de Joventut Nacionalista.

Recordant unes paraules del seu savi mestre doctor Fargas, enumerà tots els centres moderns d'estudis biològics amb què compta en l'actualitat Barcelona, fent l'elogi dels homes de ciència que els regenten.

Digué que havia escullit l'esmentat tema per a donar a conèixer una institució que no ho és gaire encara per als ciutadans de Barcelona i per a facilitar dades concretes del seu funcionament a l'objecte de què, essent conegudes les deficiències, puguin ésser corregides i obtenir que sigui un establiment orgull de Catalunya que pugui posar-se al costat dels millors de l'estranger.

Explicà el procés en virtut del qual els biòlegs de tots els països durant els darrers anys del segle passat s'adonaren de la grossa proporcionalitat de mortalitat infantívola; i fent unes consideracions sobre la manera d'interpretar les estadístiques, aportà un sens fi de dades de la mortalitat dels nens de 0 a 5 anys en les principals capitals de Europa, d'Espanya, de Barcelona en particular. Davant de l'espantós resultat de dites estadístiques fou que'ls biòlegs i polítics de tot el món es preocupessin del problema, cercant medis per a evitar una tant greu calamitat, i per això s'investigà les causes a què era deguda, trobant que eren les infeccions, els trastorns digestius i les malalties respiratòries, a les quals pagaven més fort tribut les joves edats, principalment en els medis miseriosos, ignorants i bruts.

Indicà com, per a combatre-les, nasqué la Puericultura, la qual té per objecte la cria

de l'infant en son sentit més ample. Feu història de la mateixa i dels seus progressos en els distints pobles d'Europa i enumerà els resultats per ella obtinguts en forma de lleis, de protecció als infants, d'institucions destinades al mateix objecte, de les quals les més importants són les consultes per a nens de pit, les Säulingsschützen, les gouttes de Lait, les Maternitats models, les associacions de protecció de l'embracada i les destinades a combatre les malalties dels aparells sexuals de la dona, causa d'esterilitat. La qual cosa ha donat lloc a una millora evident en les estadístiques de la mortalitat dels menuts.

Descrigué algunes d'aquestes institucions, per ell visitades, de Berlín, París, Brusel·les, Munich, Hamburg, Ginebra, Zurich, Berna, Colonia, Lyon, fent especial menció de la goutte de Lait, de Ginebra; de l'Augusta Victoria-Haus, de Berlín; de la Ponponniere, de Porchefontaine; de la Fondation-Budin; de les maternitats de Colonia, de Berlín i de París.

Passa aleshores a explicar el fet a Barcelona en aital sentit, enumerant totes les associacions i instituts de protecció a la dona embracada i als infants, fent remarcar principalment la Junta Provincial de Protecció a la Infància, l'Hospital Clínic, la Maternitat, i la Casa Municipal de Lactància. Senyalà l'història d'aquesta des del seu començament fins a la data, fent notar els magnífics resultats obtinguts al començament sota la direcció del doctor Macaya, i dient que en son progressiu desentrotlló ha assistit durant el darrer any a 2.000 embracades i ha dirigit la lactància d'unes 4.500 criatures, facilitant llet per alletar a moltes d'elles, essent per consegüent la més important en son gènere. Descrigué minuciosament la estàtica i dinàmica de l'esmentada institució municipal, detallant la manera com s'hi presten els diferents serveis i fent veure la transcendència científica, benèfica i social dels mateixos. Del de tóco-ginecologia digué ser quantitativament el primer d'Espanya, mancant li molt poc per arribar als seus

anàlegs de París i Berlín; i qualitativament, com en els esmentats, s'hi practiquen també els més moderns mètodes d'exploració com anàlisis d'orins, de sang, pelvimeària, reacció de Wassermann, de Abderhalden, etc. Devent-se tot a l'afecte i entusiasme que hi dedica son director l'eminent tocòleg doctor Farriols.

A continuació féu resaltar les deficiències que hi ha, exposant una sèrie de reformes que si es portessin a la pràctica, a son judici, farien de l'establiment un dels majors motius d'orgull per la ciutat.

Deixant sentat que en el ram de Maternitat l'ideal ha d'ésser l'evitació de casos distòcics i d'infeccions puerperals i en el de Puericultura el foment de l'alletament matern, per a sostenir el qual deuen fer-se tota classe de sacrificis, concretà el seu pensament en ço que a reformes fa referència amb les següents conclusions:

1.ª Crear una Junta Administrativa autònoma, però amb caràcter oficial, per donar totes les garanties, composta de regidors i representants d'entitats científiques i culturals, que se n'encarreguin.

2.ª Canviar el nom de Casa de Lactància pel de Casa de Maternitat i Puericultura o bé pel de Defensa de la Mare i de l'Infant.

3.ª Procurar la creació d'una Junta lliure de senyores per a buscar i obtenir recursos destinats a adquirir aïllats i robes per a les concurrents a la Casa.

4.ª Creació de nous i ampliació dels existents restaurants de maternitat.

5.ª Adopció dels serveis a la casa: canviant el despatx de l'administrador en el del director; la sala de Pediatria en despatx dels escriptors; el departament de banys en sala d'operacions; els banys als espais subterranis; supressió de la enfermeria de nens i canviar-la en la de parteres, que, junt amb l'altra que ja hi ha, donarà un total de quatre llits aprofitables; canviar el quarto de la infermera en sala de incubadores.

6.ª Completar les instal·lacions de calefacció central i de banys.

7.ª Adquisició d'incubadores. Serveis i personal.

8.ª Simplificar la concessió de llevadora a les demandants, lliurant-les l'oportú volant en la propia casa, que evitaria passos i molesties al públic. Per conseguir tindria de posar-se guardia d'escriptors durant tot el dia.

Editorial Ibèrica, Passeig de Gràcia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Rústega	Ptes. 35
Tela	45

Acabat el temps de la subscripció la obra valdrà

Rústega	Ptes. 45
Tela	» 50

9.ª Completar l'instal·lació de les sales de operacions i regoneixements.

10. Organització de les infermeries.

11. Fer un tot orgànic del cos de llevadores i tocòlegs, essent el quefe de Toco-ginecologia el superior jeràrquic, no sols en l'ordre científic, sinó també en l'administratiu, per a fer efectiva la seva autoritat i poder unificar degudament el servei.

12. Modificar les actuals zones que corresponen a les llevadores, puix en l'actualitat n'hi ha de molt carregades.

13. Que cada llevadora visqui o tingui un centre per a rebre els avisos en la zona que li correspon.

14. Facilitar maletins d'assistència, degudament proveïts, a les llevadores.

15. Aplicació de rigoroses sancions a les que deixen de complir el seu deure (que és una exigua minoria), per a evitar el mal exemple i el descrèdit del servei.

16. Regular l'assistència als parts distocis permetent el trasllat de les pacients a la Casa en aquells casos que les males condicions del medi en què's troben o l'importància de l'operació que cal practicar ho exigeixi, utilitzant els quatre llits de les infermeries.

17. Adquisició o contracte de dos automòbils: l'un petit (ciclonette) per a portar els maletins dits a les cases de les parteres des de la Casa de Lactància, on se'ls proveirà del material estèril convenient; i una'altra ambulància.

18. Supressió de la visita de Pediatria o trasllat de la mateixa a altre lloc.

19. Rellevar al director de la Casa de la visita de Puericultura (que feina tindria en la vigilància i organització de serveis) i nomenant en son lloc l'actual metge pediatra.

20. Insistir en l'orientació actualment presa de fomentar l'alletament matern, reduint el més possible l'artificial.

21. Dotar convenientment el laboratori.

22. Creació d'una plaça de metge que dirigís personalment les diferents manipulacions de preparació i esterilització de la llet.

23. Organització severa, quasi militar en dit servei. Personal just, ben pagat, però responsable.

24. Voltarse de totes les garanties pel que a la bona qualitat de llet subministrada per les vaqueries fa referència. Inspecció bimensual de les vaqueries.

25. Sotmetre la llet a les operacions necessàries per a arribar a l'esterilització de conformitat amb les conclusions més modernes de la ciència.

26. Suprimir el certificat de pobresa per als serveis de tocologia i Puericultura i exigir-lo solament en els casos de lactància artificial.

27. Remetre al personal facultatiu la organització de conferències, cursos, impressió de cartilles populars, proveint el material científic convenient (maniquís, peces demostratives, etc.)

28. Exigint-li la més estricta responsabilitat i acompliment del seu deure, donar totes les facilitats al personal facultatiu per a que pugui portar a cap l'obra a què està disposat; estimular-lo per obtenir no sols el compliment del seu deure, sinó que dongui el major rendiment científic possible. Estabilitzar la seva situació fent que l'ajudant de avui sigui el quefe de demà, ja que educat durant anys al costat del mestre en l'especialitat, serà el que reunirà millors garanties d'ac. r. t.

29. Terminació de l'interinitat actual, nomenant un director i revestint-lo d'una

robusta autoritat perquè pugui donar savia i encertada direcció a la Casa, engranant armònicament tots els serveis.

30. Supressió del càrrec d'administrador (respectant els drets de l'actual als efectes econòmics, puix es troba gueument malalt i sense recursos), per no donar lloc a competències i subdivisions del principi d'autoritat, sempre perjudicials.

31. Convertir la plaça de administrador en la de inspector, a les ordres del director, regulant-la convenientment.

32. Trasl·lat de l'escribent del Deganat que s'ocupa dels assumptes de la Casa de Lactància a aquesta, perquè, junt amb l'altre que hi ha, pogues haver-hi guardia tot el dia i així atendre les demandes dels que anessin a sol·licitar assistència.

33. Exigir una disciplina perfecta al personal facultatiu i subaltern per a cenyir-se als preceptes científics que deuen presidir la elaboració de la llet. Imposició de multes i càstigs exemplars als que no compleixin.

34. Destinar una llevadora a la sala d'operacions, la qual deuria esterilitzar tot el material per a la mateixa i per a la provisió dels maletins d'assistència.

35. Nomenament de dues infermeres (una de dia i altra de nit) o fer un contracte amb les Germanetes vetlladores.

36. Que el conserge fos el guarda de la Casa durant tot el dia i el que dongués les indicacions degudes als visitants. Durant les hores de visita hauria de somandre constantment en l'«hall» per a instruir a les concurrents en llurs demandes.

37. S'hauria de nomenar un vigilant.

38. La portera actual hauria de passar a servir a la sala de banys i a la sala d'operacions.

39. Les hores de treball que actualment són només sis diàries, haurien d'ésser vuit.

L'adquisició del material necessari costaria de 44 a 46,000 pessetes.

L'aplicació de les reformes dites produiria un augment de 5,500 solament en el presupost ordinari, puix la reducció de la despesa de la llet que amb el foment intensiu de l'alletament matern s'obtidria, afegit a l'estalv, motivat per la supressió dels serveis indicats arribaria a 23,500 pessetes, les quals junt amb les 5,500 que dic d'augment, serien el bastant per a cubrir l'augment de 29,000 anyals que l'implantació significa. Amb quasibé els mateixos diners, doncs, es pot posar la Casa al nivell més alt de perfeccionament.

Acabà agraint l'apoi que han prestat a la Casa de Lactància els senyors Panyella i Vidal i Valls als quals es deu haver pogut portar a la pràctica la bona orientació actual; esperant bons fruits de l'actuació dels benemèrits regidors actuals, senyors Puig i Alfonso, Muntanyola, Ripoll i Bofill, de la comissió de Governació, conjuntament amb els primers durant l'actual bieni.

Acompanyà la seva disertació amb la presentació de nombroses gràfiques, plànols, esquemes i estadístiques referents a l'assumptes.

L'abundant i documentada materia impossible de reproduir aquí, donaria lloc a un fascicle lluminós i pràctic.

La nombrosa concurrència que seguí amb interès els diferents aspectes tractats pel conferenciant, el premià al final amb xarrosos aplaudiments i sinceres felicitacions.

R.

RON BACARDI

De la Prensa

El Crist Ressucitat den Josep Llímona

Cada vegada que som portats a parlar de l'obra d'En Josep Llímona, ens ve a la ploma el desig de situar-la en el lloc de glòria que li pertoca dins el renaixement de les arts a Catalunya. El mestre estatuaire qui té en la seva producció vastíssima i continuada uns alts i baixos que ni ell mateix desconeix: el Mestre qui ha estat dels humils que no han rebutjat el petit treball de cada dia, i acàs poc respectuós amb ell mateix ha donat, com un bon escultor migeval hauria fet, tot allò que li han demanat, li vingués o no de bon grat el fer-ho; el Mestre qui ha sabut donar se a aquesta mena de treball manual, dins el qual l'esperit se descuida, i la mà, cega se'n va a les formes conegudes, a les solucions trobades en dies de llum a l'esperit, té al lloc de la seva producció moments culminants dels quals han sortit obres que ni nosaltres ni l'avenir mirarà sense una gran emoció.

Les joventuts puritanistes inflamades de ideal, que senten, al llarg de les hores del dia, moure's el seu esperit en una ansia de depuració i de selecció que noté fi, rarament comprenen que en la vida de l'home hi ha moments en què les músiques de l'esperit s'apaguen i en els ressorts condormits

no hi queda més que el record indecís de les grans hores solemnes. ¡O, aquestes hores de condormiment de la vida de l'esperit, llargues i grises, dins les quals tota la vida es gronxa pesadament! Són el tribut que la nostra mísera condició d'homes paga a les hores de llum i resplendor.

¿Qui no ha tastada l'amargor d'aquests dies inactius, d'aquestes tardes lentes, en què a un hom li sembla sentir el pes d'una atrofia, i la vida sembla enfonsar-se en la desolació de l'impotència? Jo conec en la cara i la paraula sonora de l'amic poeta els dies en què el seu esperit atravesava aquesta crisi. Jo he sentit passar l'hora grisa i pesanta pel taller de l'altre amic pintor, qui enfonsant el seu amodorrament en un recó d'otomana, parla de les seves hores de llum, com d'una cosa que fou. Es el tant per cent de dolor que devem a la vida, l'engunia que'ns pertoca aportar a la cistelleta del dolor; és com el record de la nostra condició humana que ens atura en el camí de les grans elevacions i els núvols del dia plujós que ens entristeixen el pensament, i el vent que excita el nostre sistema nerviós; són les veus de la natura que canten la nostra misèria, com un reny que ens fa reaccionar

cap als divins equilibris del viure usual ple de profundes substancies.

¡O, furientes joventuts les nostres, que senten aquest foc de revolta contra'ls dies grisos, i els vents de març que agiten el nostre cos i destrueixen l'harmonia del nostre esperit! ¿Quina vaga furia ens mou a la maledicció del temps o de l'engruna física que enfonsa l'il·lusió de la nostra vida selecta? El preciosisme que'ns fa vigilants, sobre la qualitat de les nostres hores; l'íntima aristocràcia que'ns inquieta sobre la elevació dels nostres moments, se senten tràgicament retuts pel sarcasme d'un no res material, que'ls aniquila. Però en aquesta alternància dels estats del nostre esperit, aqueixa mateixa intermitència reveladora de la nostra pura condició, és un ressó tranquil del ritme de les coses que moren i neixen per a continuar-se.

Una exigència folla de puritanisme proclama el sosteniment, sense intermitències, de la nostra altura. El tràgic dels nostres moments d'atuïment és el temor de veure'ns la misèria que ens sentim a dins, en la obra que fem. Ens espaordim i restem acucudits, perquè ens adonem massa del valor de les hores altes.

Hi ha un profunde sentiment d'orgull, que és el que més ens adoleix. L'estat de gràcia de què En Maragall parla, no obstant, no és una cosa de cada dia, i cal pensar si és prou convenient pagar amb la modorra grisa de les hores d'ineptitud els moments lluminosos, o és millor treballar, esperant, dins l'esfera del treball igual, que vinguin les hores solemnes.

Ésser artesans que s'eleven a artistes en el moment de gràcia, o ésser artistes qui s'enfonzen en el de les infinides grisors, dins del qual és ben difícil saber l'hora en que la llum torna a nosaltres. Heus aquí dues modalitats distintes de viure. L'una, plena de fondes virtuts i d'obres mitjanes; l'altra plena de indefinibles engunies, produïdes per una voluntaria interrupció del poc que resta viu en nosaltres en aquests instants, a canvi de les quals aconseguim la selecció en el producte.

En l'obra d'En Josep Llimona brilla la fermesa tranquil·la de un artesà. Les imatges de Sant Josep per a l'altar de tal església, el relleu de Sant Francesc per a l'altar de tal altra convent nou, les estatuës tombals filles de dues criatures excelses, que s'han repetit com un reflexe de sa llum poderosa, i en mig d'aquesta producció tranquil·la, pacífica, serena, humil, perquè és un acotament a la nostra condició, i revela una simplicitat d'ànima que no s'avergonyeix de mostrar-la, s'alcen, com si en aquest exercici hi hagués trobada la força i l'agilitat, els purs brillants de les grans obres; el Segador del monument al doctor Robert, la estatua dolcíssima del Desconsol, l'imatge serena i dura del Forjador, i aquest Crist Ressucitat, que és com el batec d'ala d'un gran esperit, que no sabem a quines altures se'n va.

O amics, joves amics, preciosistes del viure. ¿Podem judicar la multitud de les obres mitjanes d'En Josep Llimona com una rebaixa als mèrits de les seves grans obres? ¿Es que en la selecció trobaríem l'aument dels valors, acàs? Podem judicar als artistes per la llei de les majories, i el valor d'un cas pel nombre major o menor d'obres culminants sobre les que no ho són? .. ¿Podem, per tant, exigir la inactivitat de l'artista que, com l'escultor i el pintor, té un costat manual en la feina, fora de les seves hores lluminoses?...

Nó; la llei de la vida és el treball, cadascú dins del seu ofici, i la elevació no pot ésser l'objecte de la nostra vida, sinó la conseqüència d'un treball determinat; i és per això que totes aquelles obres mitjanes que d'En Llimona hem vist, i davant les quals la nostra selecció ha sentit una engruna de repugnància, no deuen, no poden ésser una rebaixa a la pura glòria del nostre estatuàire, i encara deuen ésser un exemple per a tots.

Altra cosa seria l'amanerament. Cal no confondre'l amb el que aquí hem exposat. L'amanerament és un estat constant, un anorreament decisiu de la facultat creadora, una repetició, una repetició cada dia més esblaimada i barruera d'unes solucions que s'han traçat en un moment de llum. Però en l'obra d'En Llimona, tot dubte sobre l'amanerament el treuen aquestes ascensions repetides, no ja dins la seva joventut, sinó ara, en el moment de la madura plenitud de la seva vida. Si no ho diguessin les estatuës que han fet la glòria del nostre estatuàire, hauria sigut prou per a dir-ho aquest Crist Ressucitat que vola entre les penyes del Montserrat.

***

Afliar l'obra d'un artista a una tendència determinada dins l'extensió de les corrents de l'art, és sempre una feina delicada pel que té d'encaixonament, de sistemàtica divisió, de freda classificació, dins l'ordre de la qual les definicions generals amb què's conegui poden fer perdre el valor dels matços que es troben en les coses, quan elles són estudiades damunt la seva mateixa palpitació. Però si que indubtablement l'obra d'En Llimona podem situar-la en l'espai de la gran evolució de la escultura moderna, on se ha trobat tot sol, a Catalunya i a Espanya. En Llimona representa aquí el pas de la regeneració, de la rehabilitació de la escultura, que va dels temps tristos de les figures amb levita, i dels bustos amb solapes, a la glòria del nu, a la febre del moviment. Sol, dret, en mig del nostre poble, ha vist a l'entorn de la seva obra les figures innobles dels sastres escultors, o els rancis ennobliments dels plegats acadèmics. No ha tingut seguidors. Rodin era massa veí i massa a propòsit el seu geni per a cobricelar la ineptitud dels nois desesperats que feien «la escultura de la intenció». Avui tampoc ne té, perquè el moment de la seva plenitud correspon a l'evolució d'un pensament normalitzador de les forces de la natura, que ell

feu vibrar de nou. Mes, així i tot, el seu cas viu, resta com un punt culminant en l'història de la nostra escultura i l'utilisme de la nostra joventut (que no deixa d'oferir seriosos perills d'academisme) és la limitació de ço que la seva força va ressucitar, de ço que la seva ànima xardorosa de artista, va treure de sota les túniques rígides i tristes de la escultura neo-clàssica.

En un romàntic, i dins de l'art, com dins les corrents de la vida general i del pensament universal, el romanticisme té aquest caràcter de tornada a la natura, de destrucció dels formulismes establerts. Tot per vies d'aquell moviment del romanticisme torna a pendre la vida. Una reculada cap al primari fou el signe d'una reacció contra el academisme i cap al ver estil, i com al llarg de l'història veiem en aquest període l'agitació de les humanitats vers al centre de sa pròpia vida, veiem distingir-se també, pel moviment cap al ver naturalisme, l'escultura.

Es un renaixement de la vida natural, una afirmació de les societats moderníssimes, el primer pas d'unes conquestes que anem en camí d'aconseguir. Rodin és el exemple més representatiu d'aquest moment escultòric; i entre nosaltres el representa sol, sense seguidors, amb més admiradors pel mitjà de la seva producció que pel culminant d'ella, En Josep Llimona. I acàs aquesta imatge del Crist Ressucitat, que ha donat peu a parlar del nostre artista, com fa temps que volíem fer-ho, és dins aquesta cultura del viu una de les obres mestres de l'escultura moderna, no ja del nostre país, sinó d'Europa.

***

La figura del Crist Ressucitat d'En Josep Llimona, modelada amb destí al primer misteri de Glòria que erigeix en la Santa Muntanya la Lliga Espiritual de Nostra Senyora de Montserrat, correspon al plan general de la representació ideada per En Gaudí, el gran romàntic, geni portentós de la nostra arquitectura.

Hi ha una fondíssima emoció en les obres fortes d'aquest naturalisme cru, i agut, que han representat la reacció de la vida moderna, contra 'ls estatuts frets de la vida neo-clàssica. Si la bondat de l'art l'haguéssim de judicar, com molts se creuen, per la força de l'emoció que les obres produeixen, si fos qüestió de més o menys vibració interna de l'espectador, i no harmonia de les coses dins la seva natura, davant dels casos

Fàbrica Barcelonesa de Cel·luloide, Goma i Aposits

CENTRAL:
Fontanella, 20

SUCURSAL:
Ronda de Sant Pere, 12

FÀBRICA: Font honrada, 3

Jogueteria, Tocador i objectes de cel·luloide ■ Ortopèdia, Higiene i articles de goma. ■ Cotons, glasses, benes i sabons antiesèptics.

Enviem catàlegs als compradors a l'engrós

TUSELL GERMANS - Barcelona

genials com el d'En Gaudí, davant l'obra viva, emocionant d'En Il·liona, hauríem de considerar caducats els principis de relació entre les coses, que constitueixen l'armònia civil a què l'art va dirigit.

Però la profunda emoció, la quasi aclaparadora emoció que se sent al veure talment representat i no pels medis legals, humans, de la imatgeria, el fet de la Resurrecció del Senyor, no és una emoció d'art, sinó una primària representació teatral, on treballa el més inferior de les nostres forces espirituals, que si les sentim elevades, no és per la consideració de l'obra d'art, sinó per les sugèstions que'ns proporciona la cosa representada.

La cova on enterraren dal Senyor, és allí tallada en la roca. El sepulcre és també de debò, i esgarrifa sentir-ne la buidor. La llosa, dramàticament tombada, serveix de seient a una de les figures tombals més repetides de l'escultor. Maria Magdalena, estarà àvidament llençada damunt del vas, cercant al Mestre. Les altres dues Maries restaran a mig camí, sentint la veu de l'Àngel. És el principi del pessebre, i l'art és, certament, cosa que's resol en unes altres esferes de l'esperit.

Però el sepulcre és buit. Dins l'escena natural, les figures estatuades semblen vives, i un aire dramàtic vaga per allí, i una mica d'esgarrifança de ço que ha passat se filtra en l'ànima. «No hi és»... ¿on és?, pregunta l'espectador endut pel Drama. I els ulls van seguint l'Historia Santa, des del Sepulcre a l'altura... i se'l veu allí dalt, que encara s'enfla, voltant en l'indeterminada actitud d'una ascensió, que no se sab ben bé si és que s'enfla per una força externa, o que l'alça una força interna invisible, que se l'endú. I és una vegada més l'Home que s'alça, que's divinifica, tremolant per tot el cos una vibració excelsa, vivint en la suprema interinitat del moment una actitud de meravella, i un enigmàtic gest d'acompliment de la promesa.

I aleshores l'espectador refà el camí dels seus ulls, de des dels peus la estatua, qui's blinquen en un sentit de ala, o encara que rem qui recull l'aire invisible, fins a la buidor freda del sepulcre... ¿Què hi ha en el curs buit d'aquest camí? ... ¿Què és això invisible que ens atrau? Sospira, en cada punt d'aquesta línia imaginària que tracem de des del peu de la estatua al sepulcre, un tremolor de la seva presència.

La sensació del moviment que no's resol en una actitud, sinó en la continuació d'una actitud que la mitja actitud representada ens ha de suggerir, ha estat resolta amb una força d'inspiració, que jo no dubto pas en posar-la al costat de les més vives representacions del moviment que han fet la glòria de la escultura rodiniana.

Perquè l'essència d'aquesta íntima vida que fa palpitant el bronze i el marbre, i imprimeix l'accent de la nostra realitat en la matèria morta, està en la determinació precisa, no de la còpia de les formes del cos en el moment del moviment, sinó en una representació estilitzada, més alta que tot verisme, que consisteix en dotar l'imatge d'una mitja actitud vers el que feia, i una mitja actitud vers el que va a fer, expandides per tot el cos, de baix a dalt, traspassades de l'una a l'altra, enllaçades íntimament en una sola cosa.

El moviment és un estat interí en el qual no's viu, sinó que s'hi passa. Del Sepulcre als peus del Crist, per la forma d'aquests,

s'estableix una relació fatal, i en l'invisible dibuix és la línia palpitant del pas, i l'espectacle és tant sobre el buit com damunt del bronze.

Poques, ben poques produccions de l'escultura del moviment han arribat a l'altura solemne, definitiva, d'aquesta gran estatua del Crist Ressucitat.

L'Edat d'Aram, de Rodin, el Sant Joan amb el qual trobem més profundes afinitats; «L'home que camina», al costat d'algunes magnífiques estatuetses de Meunier, sols poden ésser comparades, en quant a l'afinadíssima, depurada, gloriosa representació verament artística del moviment, amb l'obra que avui comentem.

El naturalisme furient, el verisme dramà-

tic, commovedor, atuidor, genial de l'escena representada a Montserrat, ha donat l'oc a una gran obra d'art.

Beneït sia.

JOAQUIM FOLCH I TORRES

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdaguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

Gross-Barcelona

La Gran Urbs Mediterrània del pervindre

III

Passeig i intervenció ciutadana

Dèiem en el nostre article anterior, a l'indicar els grans parcs que a Barcelona li convindrien, que una de les classes que la urbanització ciutadana comprèn sota'l nom general d'espais lliures, són els passeigs, dels quals, encara que'ls donguin aquesta denominació, pot dir-se que no'n té cap avui dia Barcelona.

Per passeigs entenem aquells llocs de esbargiment seguint traçats de carrers, que relligant diferents barris en una ciutat moderna, presenten tota mena de facilitats per a llur utilització en sentit longitudinal, dificultant el moviment transversal. Des del moment que és aquest possible en tota la extensió, no pot ser ja un passeig; serà un carrer amb arbres, més o menys ample, però res més que un carrer. Per això creiem que una de les coses que amb més urgència vindria fer a Barcelona, és la transformació d'alguns carrers (per de prompte la Diagonal, Passeig de Gràcia, Granvia i Passeig de Sant Joan) en veritables passeigs; si de moment no's vol o no's pot canviar el tipu de urbanització—no hi ha dubte que'l Passeig de Gràcia i Granvia, inclòs la Diagonal, estarien molt millor i foren molt més atractius i vistosos arreglats segons el tipu Rambla de Catalunya—bastaria disposar d'arbre a arbre, en tot el llarg corresponent als llocs de cases, una faixa d'un metre amb plantes i flors que de moment privessin ja el pas obligant a seguir fins a un dels encreuaments amb els carrers transversals.

Jo crec, amb alguns altres companys, que no tenim de buscar la originalitat en tot, sinó que convé copiar allò que en altres llocs és reconegut per tothom com a bonic, artístic i convenient, trobant els passeigs amb aquesta disposició en tots els «Ring» de Colonia, ciutat nova a Frankfurt, en el mateix «Sota'ls tells» de Berlín, en les Rondes de l'Alster a Hamburg, Passeigs de Joan Georg, i «Bürgerwiese» a Dresde, i aixís en totes les ciutats alemanyes. A França trobem el mateix per tot arreu, Tolosa, Marsella, Lyon, Burdeus, Orleans i París, a l'igual que Brusel·les, Gant, Anvers, etc., etc. No parlem ja de les ciutats angleses ni americanes.

Cosa és aquesta que no pot ser més senzi-

lla i que ja de moment embelliria una gran part de nostra ciutat, procurant que les noves grans vies que s'obrin s'adaptessin també a un tipu semblant.

Ara bé; per a tot això, com ja indicàvem dies enrera, és indispensable que hi intervinguin organitzacions no executives, però si inspectores i informatives, fóra de l'Ajuntament. Deia davant d'alguns companys un dels nous regidors regionalistes, que una de les coses que feien més falta a Barcelona era una Comissió ciutadana o mixta que cuidés de les menudències, d'aquestes coses petites que més que diner requereixen atinar-hi, i que, no obstant, és el primer que'l ciutadà, i sobretot el foraster, es fixen al passar pels carrers i places de qualsevol ciutat moderna. Els regidors no tenen materialment temps d'ocupar-se de tota mena d'iniciatives i manera d'execució, perquè, a més dels molts quefers naturals del càrrec, hi ha els assumptes particulars de cada u. En canvi, organitzant les comissions mixtes que per l'estil de les de Belles Arts i Ciències Naturals, cuidin de les iniciatives, com hem indicat, en tot el referent a parcs i jardins, noves urbanitzacions, institucions i elements de cultura, edificació, preparació i educació de futurs tècnics municipals, etc., podran fer quatre vegades més de feina en més poc temps.

Pel que a l'embelliment de les ciutats i vigilància de llurs bel·leses naturals es refereix, hi ha constituïdes en quasi totes les poblacions alemanyes Juntes municipals i comarcals sense la opinió de les quals ni els Municipis ni les Diputacions resolen res que les afecti.

A Elberfeld és la Societat de embelliment la que cuida de l'adquisició de boscos, urbanització, i llur arreglament i entreteniment. La influència d'aquesta Societat, a l'igual que la de les demés semblants de Alemanya, és tanta, que tot projecte de torra, vila, fàbrica i obra qualsevol que vulgui fer-se en la regió, té de passar per ella, no podent-se tirar endavant la construcció sense l'aprovació previa. Si aquestes obres són destinades a algun dels punts culminants, més vistosos, etc., prop del tren o tramvia elèctric interurbà, o de les grans

vies de comunicació i esbarjo, tenen de reunir determinades condicions arquitectòniques, no sols per a no desdir del paisatge, sinó per a embellir-lo.

Recordo el cas concret d'Oberwesel en les vores del Rin, aon teníem de construir una fàbrica de gas, havent-nos sigut retornat el primer projecte fins que's feu de manera que passant amb el tren o per la carretera no es vegessin les carboneres i xemeneies i la construcció s'adaptés a la propia de la comarca. Avui, el que passi per allà, no se n'adonarà de l'existència d'una fàbrica de gas Igual prescripció pel que a construcció es refereix, s'imposà a les estacions del tren elèctric. Colonia-Bonn.

I no és sols en les afores aon tenen jurisdicció especial aqueixes comissions i societats, sinó dintre les mateixes poblacions. A Frankfurt, Darmstadt, Colonia, Wiesbaden, Hannover, Dresden, a l'igual que Berlin i altres capitals, en certs carrers i passeigs, la construcció és també subjecta a determinades prescripcions, a tipus previament aprovats que no desdiguin del caràcter, importància i visualitat dels mateixos; i dintre aqueixos tipus, poden desenrotllar-se, com és natural, les diferents ornamentacions arquitectòniques i distribució interior amb les corresponents obertures. A Barcelona, fóra de molta conveniència l'estudiar aquest punt, ara que's tracta de reformar les Ordenances municipals.

Un'altra cosa de què tothom parla, però a la qual encara no s'ha posat esmena a Barcelona, és el referent a l'alçada, nombre de pisos, espai lliure exterior i interior, a què tindria de subjectar-se l'edificació en les diferents zones urbanes i sub-urbanes. En les grans ciutats es fan, com és natural, diferències, segons les zones, vies adjuntes, i objecte del l'edifici que entra en consideració, car no deu subjectar-se a iguals prescripcions si's destina a oficines, basars, estacions o serveis públics, que si està reservat per a habitació propia o a lloguer. Així, per exemple, jo no veuria inconvenient a Barcelona en què s'autoritzessin en determinats llocs cases de deu o quinze pisos, complint les prescripcions de seguretat i higiene que's cregués convenient, sempre i quan sols pogués residir-hi l'encarregat de la vigilància, guarda i ordre en les mateixes. En canvi, per a habitació de lloguer, quatre pisos (normalment vuit o deu famílies en una casa), me semblen massa, dintre la ciutat, i dels Josepets en amunt sols cases per a una família autoritzaria.

Això és impossible que un Ajuntament sol ho pugui portar a cap i a bon fi, una prova és ja el que'ls municipis de les grans ciutats hagin organitzat les esmentades comissions ciutadanes. No hi ha cap dubte que l'Ajuntament sol no té enlloc prou autoritat moral per a implantar reformes i prescripcions de aqueixa classe; és precís que hi faci intervenir la representació de les cooperacions i societats de cultura, industrials i comercials, amb el qual revestiran els acords molta més autoritat i força. Certes iniciatives, determinades gestions prop de les Companyies de ferrocarrils, tramvies, urbanització, gas, aigua i electricitat, no hi ha dubte que obtindrien més èxit i sobre tot els preliminars resultarien més adequats, portats per una d'aqueixes comissions esmentades.

Aquestes idees, encara que per nosaltres exposades, no són nostres, sinó que a pesar d'estar flotant en l'aire, i de conversar-ne sovint entre companys, no s'han decidit altres a exposar-les, amb tot i regonèixer que és arribat ja el moment de portar-les a cap.

A Barcelona hi ha una vida corporativa intensa com en poques ciutats estrangeres, el que fa falta és que l'acció de tots s'unifi qui en el possible i per a determinats objectes, en honra i profit del comú. Aqueixes forces dispersades, energies quasi bé perdudes, és el que a l'Ajuntament correspon utilitzar i aprofitar. Que faci, doncs, una crida, que organitzi com a preparatoria una junta magna de les forces vitals de la ciutat, com indicava «La Ciutat Jardí», i que elegeixi d'entre ella les diferents juntes assessores encarregant-les l'estudi i dictaminació de determinades qüestions, que ja veurà com li responen, i que coses que avui se li presenten complicades o un xic difícils, amb bona voluntat i entre tots s'hi trobarà senzill i immediata solució.

JOSEP MALUQUER I NICOLAU

DRET CATALA

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons nostre Dret per Lluís de Peguera, extractades per

Francesc Maspons i Anglasell.

Extracte de la doctrina civil de Peguera anotat amb la Jurisprudència catalana.

Informació

Un edifici per a Teatre Català

Darrerament la Junta Directiva de l'Associació Catalana d'Art Dramàtic ha pres un acord que pot ser de gran importància per al nostre Teatre.

En son desig d'estimular tot el que pugui contribuir a l'engrandiment i prosperitat de la Dramàtica Catalana, es proposa que sigui un fet la construcció d'un edifici destinat a Teatre Català, i amb tal objecte s'ha nomenat una ponència composta d'En Lluís Duràn i Ventosa, En Jesús Pinilla i En Pere B. Tarragó, encarregada d'estudiar la manera factible de la realització del projecte.

Esperem poder donar oportunament el resultat d'aquests treballs, que desitgem obtinguin l'èxit que's mereix tan lloable iniciativa.

La susceptibilidad catarral

Muchas personas padecen de una predisposición marcada al resfriado de la cabeza y al catarro nasal. A pesar de todas sus precauciones, salen de un catarro para entrar en otro, siendo el tiempo variable verdadera pesadilla para ellos. Y no obstante, es sencillísimo el remedio a esta molesta indisposición. Los Pellets del doctor Mackenzy no sólo curan el resfriado en veinticuatro horas, sino que hacen desaparecer por completo esta susceptibilidad catarral, o sea la propensión al catarro en los que al menor cambio del tiempo cogen un resfriado. Los Pellets dan inmunidad contra los resfriados, como la vacuna contra la viruela. Reblandecen el pecho, facilitan la expectoración y corrigen la tos.—Caja, 1,50 pesetas en todas las farmacias. Hay imitación.

Exigir Pellets del doctor Mackenzy

== EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES ==

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÓNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1,113 ♦ Economia. Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que poseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat.—NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fóra.

AIGUES MINERALS NATURALS
 de la
SOCIETAT ANÓNIMA
VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i **no fonts de origen**.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: **RAMBLA de les FLORS - 18-ent.º**

VIUDA DE
JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

***

INTERIORS COMPLETS

***

SECCIÓ COMERCIAL

MOBILIARIS

EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

***

METAL-LISTERIA * LÁMPARAS

***

OBJECTES D'ART

***

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7

Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA
 Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
 Carretera de Ribas, 279
 (SAGRERA)
 Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
 (PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per ómnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaries.

Per transports de 1', i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de nàufregs i auxiliars de barco de pesca.

Làmpara "KRANZ"

LLUM BLANCA COM LA DEL SOL
VERITABLEMENT INSENSIBLE A LES SOTRAGADES
LLUM CONCENTRADA SOBRE L'OBJECTE, SENSE QUE
SE'N PERDI UN SOL RAIG
FORMA ELEGANT : TAMANY REDUIT

CLAVELL GERMANS
 Barcelona—Rambla de les Flors, 16 (Dipòsit)
 Mataró—Biada, 5 (Fàbrica)

COMPANIA "UNIC", S. A.
 —Corts Catalanes, 401—
 Barcelona